

EVROPSKÁ UNIE

EVROPSKÝ PARLAMENT

RADA

Brusel 25. dubna 2024
(OR. en)

2023/0397(COD)

PE-CONS 80/24

ELARG 41
COWEB 53
FIN 360
CADREFIN 72
ECOFIN 423
BUDGET 27
RESPR 12
CODEC 1045

PRÁVNÍ PŘEDPISY A JINÉ AKTY

Předmět: NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zřízení nástroje pro reformy a růst pro země západního Balkánu

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2024/...

ze dne ...

o zřízení nástroje pro reformy a růst pro země západního Balkánu

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 212 a čl. 322 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Účetního dvora¹,

v souladu s řádným legislativním postupem²,

¹ Stanovisko ze dne 30. ledna 2024 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

² Postoj Evropského parlamentu ze dne 24. dubna 2024 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Unie je založena na hodnotách uvedených v článku 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“), mezi něž patří demokracie, právní stát a dodržování lidských práv. Tyto hodnoty jsou součástí přístupových kritérií stanovených na zasedání Evropské rady v Kodani v červnu 1993 (dále jen „kodaňská kritéria“), která představují podmínky způsobilosti pro členství v Unii.
- (2) Proces rozšíření je založen na stanovených kritériích, spravedlivých a přesně vymezených podmínkách a zásadě vlastních zásluh. Zásadní význam má i nadále pevné odhodlání uplatňovat přístup „základní zásady na prvním místě“, který klade silný důraz na právní stát, základní práva, fungování demokratických institucí a reformu veřejné správy a na hospodářská kritéria. Pokrok závisí na tom, zda jednotlivé země, které jsou příjemci podpory, provedou reformy nezbytné k dosažení souladu s *acquis* Unie. Zásadními prvky procesu rozšíření jsou i nadále regionální spolupráce a dobré sousedské vztahy.
- (3) Útočná válka Ruska proti Ukrajině dále ukázala, že rozšíření je geostrategickou investicí do míru, bezpečnosti a stability. Vzhledem k tomu, že Unie je plně a jednoznačně odhodlána podporovat vyhlídku zemí západního Balkánu na členství v Unii, je orientace a závazek západobalkánských partnerů vůči Unii silným vyjádřením jejich strategické volby a postavení ve společenství hodnot. Cestu západobalkánských partnerů směrem ke členství v EU je třeba pevně ukotvit ve hmatatelném a konkrétním pokroku v oblasti reform.

- (4) Je ve společném zájmu Unie a jejích západobalkánských partnerů, konkrétně Albánie, Bosny a Hercegoviny, Kosova*, Černé Hory, Severní Makedonie a Srbska (dále jen „země, které jsou příjemci podpory“), aby se zvýšilo úsilí zaměřené na jejich politické, právní a hospodářské systémy za účelem jejich budoucího členství v Unii a aby se podpořil proces jejich přistoupení. Vyhlídka na členství v Unii má silný transformační účinek, protože přináší pozitivní demokratické, politické, hospodářské a společenské změny.
- (5) Je třeba, aby některé výhody členství v Unii byly nabídnuty ještě před přistoupením. Jedná se zejména o hospodářskou konvergenci. Konvergence zemí západního Balkánu, pokud jde o HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly, setrvává v současné době mezi 30 % a 50 % unijního průměru a nepostupuje dostatečně rychle.
- (6) Aby se tento nepoměr snížil, stanovila Komise ve svém sdělení ze dne 8. listopadu 2023 s názvem „Nový plán růstu pro západní Balkán“ nový růstový plán pro západní Balkán, který spočívá na čtyřech pilířích: a) lepší začlenění do jednotného trhu EU; b) posílení regionální hospodářské integrace založené na pravidlech a normách EU, a to plným provedením stávajícího akčního plánu pro společný regionální trh; c) prohloubení reformy zaměřených na urychlení růstu v regionu, podporu hospodářské konvergence a posílení regionální stability a d) zřízení nového finančního nástroje: nástroje pro reformy a růst pro země západního Balkánu (dále jen „nástroj“).

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244 (1999) a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

- (7) Provádění tohoto nového plánu růstu pro západní Balkán vyžaduje navýšení finančních prostředků v rámci nového specializovaného finančního nástroje, nástroje, který má regionu pomoci při provádění reforem na podporu udržitelného hospodářského růstu, při regionální integraci a při realizaci společného regionálního trhu.
- (8) V zájmu dosažení cílů nového plánu růstu pro západní Balkán je třeba – s ohledem na investiční oblasti – klást zvláštní důraz na odvětví, která mohou fungovat jako významné činitele sociálního a hospodářského rozvoje: propojení, včetně udržitelné dopravy, dekarbonizace, energetické, ekologické a digitální transformace, jakož i vzdělávání a rozvoj dovedností, se zvláštním zaměřením na mladé lidi.
- (9) Ke zlepšení propojení mezi zeměmi, které jsou příjemci podpory, a Unií je nezbytná udržitelná dopravní infrastruktura. Měla by přispívat k začlenění oblastí západního Balkánu do Unie. Komise do svého návrhu na revizi transevropské dopravní sítě (TEN-T) zahrnula nový koridor procházející oblastí západního Balkánu (Západobalkánsko-východostředomořský koridor). Síť TEN-T je východiskem pro financování udržitelné dopravní infrastruktury v daném regionu, včetně dopravních prostředků šetrných k životnímu prostředí, jako jsou železnice.

- (10) Nástroj by měl podporovat investice a reformy, které pomáhají zemím, které jsou příjemci podpory, v jejich snaze o digitální transformaci hospodářství a společnosti v souladu s vizí Unie do roku 2030 předloženou ve sdělení Komise ze dne 9. března 2021 s názvem „Digitální kompas 2030: Evropské pojetí digitální dekády“, a podporovat inkluzivní digitální ekonomiku, která je prospěšná všem občanům. Nástroj by měl zemím, které jsou příjemci podpory, pomáhat při dosažení obecných cílů a cílů v oblasti digitalizace souvisejících s Unií. Jak uvedla Komise ve svém sdělení z 15. června 2023 s názvem „Provádění souboru opatření EU pro kybernetickou bezpečnost sítí 5G“, měl by být tento soubor opatření východiskem pro financování z prostředků Unie k zajištění bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity projektů digitální infrastruktury v regionu.
- (11) Podpora v rámci tohoto nástroje by měla být poskytována za účelem splnění obecných a specifických cílů na základě stanovených kritérií a s jasnými platebními podmínkami. Tyto obecné a specifické cíle by se měly plnit tak, aby se vzájemně posilovaly. Nástroj by měl podporovat proces rozšíření tím, že bude urychlovat jak sladění s hodnotami, právními předpisy, pravidly, normami, politikami a postupy (dále jen „*acquis*“) Unie s cílem dosáhnout členství v Unii, tak i regionální hospodářskou integraci a postupné začlenění zemí, které jsou příjemci podpory, na jednotný trh Unie a jejich sociálně-ekonomickou konvergenci s Unií. Nástroj by měl rovněž podporovat regionální spolupráci a dobré sousedské vztahy, jakož i usmíření a urovnávání sporů.

- (12) Kromě podpory sociálně-ekonomické konvergence by měl nástroj rovněž pomoci urychlit reformy související se základními prvky procesu rozšíření, včetně právního státu, základních práv, mimo jiné práv příslušníků menšin, včetně národnostních menšin a Romů, jakož i práv leseb, gayů, bisexuálů, transgender a intersexuálních (LGBTI) osob. Měl by rovněž zlepšit fungování demokratických institucí a orgánů veřejné správy; zadávání veřejných zakázek, kontrolu státní podpory a řízení veřejných financí; boj proti všem formám korupce a organizované trestné činnosti; kvalitní vzdělávání a odbornou přípravu, jakož i politiky zaměstnanosti; ekologickou transformaci regionu, cíle v oblasti klimatu a životního prostředí.
- (13) Podpora Unie v rámci tohoto nástroje by měla doplňovat dvoustrannou a regionální podporu poskytovanou podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529³, která je i nadále hlavním nástrojem pro přípravu zemí, které jsou příjemci podpory, na členství v Unii, přičemž je třeba pokud možno využívat již existující mechanismy a struktury a maximalizovat součinnost. Tento přístup by měl vycházet ze stávající metodiky rozšíření, zejména z revidované metodiky z roku 2020, kterou Komise předložila ve svém sdělení ze dne 5. února 2020 nazvaném „Posílení procesu přistoupení – přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán“, a z hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán přijatého Komisí dne 6. října 2020.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529 ze dne 15. září 2021, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP III) (Úř. věst. L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj?locale=cs>).

- (14) Nástroj by měl doplňovat stávající hospodářský a finanční dialog, aniž by byla ohrožena jeho oblast působnosti, a tím posílit hospodářskou integraci a přípravu na mnohostranný dohled Unie nad hospodářskými politikami.
- (15) Nástroj by měl podporovat rozvoj zásad účinnosti, respektovat adicionalitu a doplňkovost s podporou v rámci jiných programů a nástrojů Unie a usilovat o to, aby se zabránilo zdvojování a byla zajištěna součinnost mezi pomocí podle tohoto nařízení a jinou pomocí, včetně integrovaných finančních balíčků složených z finančních prostředků na vývoz i na rozvoj poskytovaných Unií, členskými státy, třetími zeměmi a organizacemi a subjekty a mnohostranné a regionální spolupráce.
- (16) V souladu se zásadou inkluzivních partnerství by Komise měla usilovat o zajištění toho, aby probíhaly náležité konzultace s příslušnými zúčastněnými stranami ze zemí, které jsou příjemci podpory, včetně jejich parlamentů, místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, a aby tyto subjekty měly včasný přístup k relevantním informacím, které jim umožní hrát smysluplnou úlohu při navrhování a provádění programů a při souvisejícím procesu monitorování.

- (17) Na podporu cílů tohoto nástroje a za účelem posílení příslušných kapacit zemí, které jsou příjemci podpory, pro provádění programů reforem by měla být i nadále poskytována individuálně uzpůsobená a cílená technická pomoc a pomoc v rámci přeshraniční spolupráce.
- (18) Nástroj by měl zajistit soulad s obecnými cíli vnější činnosti Unie stanovenými v článku 21 Smlouvy o EU, včetně dodržování základních práv zakotvených v Listině základních práv Evropské unie, a podporu těchto cílů. Zejména by měl zajistit ochranu a podporu lidských práv a právního státu.
- (19) Nástroj by měl podněcovat inovace, výzkum a spolupráci mezi akademickými institucemi a průmyslem na podporu ekologické a digitální transformace a měl by podporovat místní odvětví se zvláštním důrazem na místní mikropodniky, malé a střední podniky a začínající podniky;
- (20) Země, které jsou příjemci podpory, by měly věrohodným způsobem prokázat, že se hlásí k evropským hodnotám, mimo jiné tím, že svou činnost sladí se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou Unie, včetně omezujících opatření.
- (21) Při provádění nástroje by měla být zohledněna strategická autonomie Unie a strategické zájmy Unie a jejích členských států a hodnoty, na nichž je Unie založena.

- (22) Činnosti v rámci tohoto nástroje by měly podporovat pokrok při uplatňování sociálních standardů Unie a jejích standardů v oblasti klimatu a životního prostředí a při realizaci cílů udržitelného rozvoje OSN, Pařížské dohody přijaté podle Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti a Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci a neměl by přispívat ke zhoršování stavu životního prostředí ani by neměl životní prostředí či klima poškozovat. Opatření financovaná v rámci nástroje by měla být v souladu s plány zemí, které jsou příjemci podpory, v oblasti energetiky a klimatu, jejich vnitrostátně stanoveným příspěvkem a ambicí dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050. Nástroj by měl přispívat ke zmírňování změny klimatu a ke schopnosti přizpůsobit se jejím nepříznivým dopadům a měl by podporovat odolnost vůči změně klimatu. Financování v rámci tohoto nástroje by mělo podporovat zejména přechod k dekarbonizovanému, klimaticky neutrálnímu oběhovému hospodářství odolnému vůči změně klimatu.

- (23) Provádění tohoto nařízení by se mělo řídit zásadami rovnosti a nediskriminace vypracovanými v rámci strategií Unie rovnosti. Mělo by podporovat a rozvíjet genderovou rovnost a začleňování genderového hlediska, zajišťovat smysluplné zapojení žen do rozhodovacích procesů a posilování postavení žen a dívek a mělo by usilovat o ochranu a prosazování práv žen a dívek, jakož i předcházet násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a bojovat proti němu a zohledňovat příslušné akční plány EU pro genderovou rovnost a příslušné závěry Rady a mezinárodní úmluvy. Kromě toho by toto nařízení mělo být prováděno při plném respektování evropského pilíře sociálních práv, a to i pokud jde o ochranu dětí a pracovní práva. Provádění nástroje by mělo být v souladu s Úmluvou Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením⁴ a jeho protokolem a mělo by zajišťovat dostupnost jeho investic a technické pomoci v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882⁵.
- (24) Toto nařízení by mělo podpořit zelenou agendu pro západní Balkán obsaženou ve sdělení Komise ze dne 6. října 2020 s názvem „Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán“ posílením ochrany a obnovy životního prostředí, přispěním ke zmírňování změny klimatu a zvyšováním odolnosti vůči ní a urychlením přechodu na nízkouhlíkové hospodářství.

⁴ Úř. věst. L 23, 27.1.2010, s. 35.

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb (Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

- (25) S ohledem na Zelenou dohodu pro Evropu coby evropskou strategii udržitelného růstu a na význam naplňování cílů v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti v souladu se závazky interinstitucionální dohody by měl nástroj přispívat k dosažení obecného cíle, kterým je vynakládat 30 % výdajů z rozpočtu Unie na podporu cílů v oblasti klimatu a na cíle v oblasti biologické rozmanitosti 7,5 % v roce 2024 a 10 % v letech 2026 a 2027. Alespoň 37 % nevratné finanční podpory poskytnuté prostřednictvím investičního rámce pro západní Balkán (dále jen „rámec WBIF“) by mělo odpovídat cílům v oblasti klimatu. Tato částka by měla být vypočtena pomocí ukazatelů z Ria v souladu s povinností EU oznamovat OECD mezinárodní financování opatření v oblasti klimatu a s dalšími mezinárodními dohodami či rámci. Již od června 2025 se klimatické koeficienty EU použitelné ve všech programech víceletého finančního rámce (VFR) na období 2021–2027 a stanovené v pracovním dokumentu útvarů Komise nazvaném „Struktura začleňování problematiky klimatu do víceletého finančního rámce na období 2021–2027“ (SWD(2022) 225) použijí rovněž na výdaje v oblasti klimatu v rámci okruhu 6 VFR („Sousedství a svět“). Nástroj bude v souladu s přístupem ostatních nástrojů okruhu 6, včetně nástroje předvstupní pomoci (NPP III), s cílem zajistit jednotné podávání zpráv o klimatu v regionu. Nástroj by měl podporovat činnosti, které plně dodržují unijní normy a priority v oblasti klimatu a životního prostředí a zásadu „významně nepoškozovat“ ve smyslu článku 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852⁶.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088 (Úř. věst. L 198, 22.6.2020, s. 13, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj?locale=cs>).

- (26) Komise by měla ve spolupráci s členskými státy a zeměmi, které jsou příjemci podpory, zajistit soulad, soudržnost, konzistentnost a doplňkovost, větší transparentnost a odpovědnost při poskytování pomoci, mimo jiné zavedením vhodných systémů vnitřní kontroly a politik boje proti podvodům. Podpora v rámci nástroje by měla být podmíněna tím, že jednotlivé země, které jsou příjemci podpory, budou prosazovat a respektovat účinné demokratické mechanismy, včetně parlamentního systému založeného na pluralitě politických stran, svobodných a spravedlivých voleb, plurality sdělovacích prostředků, nezávislého soudnictví a zásady právního státu, a že zaručí dodržování všech povinností v oblasti lidských práv včetně práv osob patřících k menšinám. Další podmínkou je, že se Srbsko a Kosovo konstruktivně zapojí do normalizace vzájemných vztahů za účelem úplného provedení všech svých závazků vyplývajících z dohody o cestě k normalizaci a z její přílohy o provádění, jakož i ze všech dohod uzavřených dříve v rámci dialogu, a zahájí jednání o komplexní dohodě o normalizaci vztahů, a že v tomto ohledu dosáhnou měřitelného pokroku a hmatatelných výsledků.
- (27) Celková maximální částka podpory Unie prostřednictvím tohoto nástroje na období 2024–2027 by měla činit 6 miliard EUR v běžných cenách, z čehož až 2 miliardy EUR by měla tvořit nevratná podpora a 4 miliardy EUR zvýhodněné půjčky v rámci finanční pomoci poskytnuté Unií, která bude dotována částkou ve výši 2 miliard EUR. Nejméně polovina celkové částky by měla být přidělena prostřednictvím rámce WBIF, včetně celé částky nevratné podpory, po odečtení 1,5 % na technickou a administrativní pomoc, a částky nezbytné k tvorbě rezerv na úvěry.

- (28) Toto nařízení stanoví pro celou dobu trvání tohoto nástroje finanční krytí, které má v ročním rozpočtovém procesu pro Evropský parlament a Radu představovat hlavní referenční částku ve smyslu bodu 18 interinstitucionální dohody ze dne 16. prosince 2020 mezi Evropským parlamentem, Radou Evropské unie a Evropskou komisí o rozpočtové kázní, spolupráci v rozpočtových záležitostech a řádném finančním řízení, jakož i o nových vlastních zdrojích, včetně plánu na zavedení nových vlastních zdrojů⁷.

⁷ Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 28,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

- (29) Odchylně od čl. 31 odst. 3 druhé věty nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/947⁸ by finanční závazek z půjček v rámci tohoto nástroje neměl být podporován zárukou pro vnější činnost. Podpora ve formě půjček poskytnutá v rámci tohoto nástroje by měla představovat finanční pomoc ve smyslu čl. 220 odst. 1 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046⁹ (dále jen „finanční nařízení“). Orientační výše finančních prostředků pro každou zemi, která je příjemcem podpory, by měla být vypočtena na základě vzorce uvedeného v příloze, který kombinuje podíl obyvatelstva země, která je příjemcem podpory, na celkovém počtu obyvatel západobalkánského regionu a průměrný HDP na obyvatele v západobalkánském regionu vůči HDP na obyvatele jednotlivých zemí, přičemž první z těchto faktorů má váhu 60 % a druhý 40 %. Jestliže nejsou splněny platební podmínky pro uvolnění prostředků, měla by mít Komise možnost přerozdělit část nebo celou částku mezi ostatní země, které jsou příjemci podpory.

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/947 ze dne 9. června 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa, mění a zrušuje rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 466/2014/EU a zrušují nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1601 a nařízení Rady (ES, Euratom) č. 480/2009 (Úř. věst. L 209, 14.6.2021, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj?locale=cs>).

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. L 193, 30.7.2018, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj?locale=cs>).

- (30) Na toto nařízení by se měla vztahovat horizontální finanční pravidla přijatá Evropským parlamentem a Radou na základě článku 322 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“). Tato pravidla jsou stanovena ve finančním nařízení a upravují zejména postup týkající se sestavování a plnění rozpočtu prostřednictvím grantů, zadávání veřejných zakázek, nepřímého řízení, finanční pomoci, operací kombinování zdrojů a náhrad vyplácených externím odborníkům, jakož i kontroly odpovědnosti účastníků finančních operací.
- (31) V příslušných případech by měla být stanovena omezení způsobilosti v postupech udělování prostředků v rámci nástroje vzhledem ke zvláštní povaze dané činnosti nebo v případě, že tato činnost ovlivňuje bezpečnost nebo veřejný pořádek.
- (32) V zájmu zajištění účinného provádění nástroje včetně usnadnění integrace zemí, které jsou příjemci podpory, do evropských hodnotových řetězců by veškeré dodávky a materiály financované a pořízované v rámci tohoto nástroje měly pocházet z členských států, zemí, které jsou příjemci podpory, kandidátských zemí a smluvních stran Dohody o Evropském hospodářském prostoru a zemí, které poskytují zemím, které jsou příjemci podpory, podporu na úrovni srovnatelné s úrovní podpory, již poskytuje Unie, při zohlednění velikosti jejich hospodářství, a pro které Komise stanovila přístup k vnější pomoci v zemích, které jsou příjemci podpory, na základě vzájemnosti, ledaže tyto dodávky a materiály nelze za přiměřených podmínek získat v kterékoli z těchto zemí.

- (33) Při dodržení zásady, že rozpočet Unie se sestavuje každoročně, je třeba zajistit možnost uplatňování flexibility v souladu s finančním nařízením u jiných politik, včetně přenosů a opětovného přidělování finančních prostředků, aby se zajistilo účinné využití prostředků Unie, a maximalizovaly se tak prostředky Unie dostupné v rámci nástroje.
- (34) Provádění nástroje by se mělo v jednotlivých zemích, které jsou příjemci podpory, opírat o soudržný a prioritní soubor cílených reforem a priorit souvisejících s investicemi (dále jen „program reforem“), který poskytne rámec pro posílení inkluzivního a udržitelného sociálně-ekonomického růstu, jasně formulovaný a sladěný s požadavky na přistoupení k Unii a s hlavními zásadami procesu rozšíření. Program reforem bude sloužit jako zastřešující rámec pro dosažení cílů tohoto nástroje. Program reforem by měl být vypracován v úzké konzultaci s příslušnými zúčastněnými stranami, včetně parlamentů zemí, které jsou příjemci podpory, místních a regionálních zastupitelských orgánů a úřadů, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, jejichž podněty by se měly v programech reforem odrážet.
- (35) Vyplácení podpory ze strany Unie by mělo být podmíněno dodržováním platebních podmínek a měřitelným pokrokem při provádění reforem stanovených v programech reforem, které posoudí a formálně schválí Komise. Uvolnění finančních prostředků by mělo být odpovídajícím způsobem strukturováno, přičemž by mělo zohledňovat cíle nástroje.

- (36) Programy reforem by měly zahrnovat cílená reformní opatření a prioritní investiční oblasti společně s platebními podmínkami v podobě měřitelných kvalitativních a kvantitativních kroků, které svědčí o uspokojivém pokroku nebo o dokončení těchto opatření, a orientační harmonogram provádění těchto opatření. Programy reforem by měly rovněž obsahovat předběžný seznam plánovaných investičních projektů určených k financování podle rámce WBIF. Tyto kroky by měly být naplánovány nejpozději na 31. srpna 2027, přestože by mělo být možné celkově dokončit opatření, jichž se tyto kroky týkají, i po roce 2027, avšak nejpozději do 31. prosince 2028.
- (37) Programy reforem by měly obsahovat vysvětlení systému dané země, která je příjemcem podpory, určeného k účinné prevenci, odhalování a nápravě nesrovnalostí, korupce, včetně korupce na vysoké úrovni, podvodů a střetů zájmů při využívání finančních prostředků získaných v rámci tohoto nástroje a opatření k zamezení dvojímu financování z tohoto nástroje a jiných programů Unie, jakož i od jiných dárců.
- (38) Programy reforem by měly obsahovat vysvětlení, jak opatření přispějí k cílům v oblasti klimatu a životního prostředí, k zásadě „významně nepoškozovat“ a k digitální transformaci.

- (39) Opatření v rámci programů reforem by měla přispět ke zlepšení účinnosti systému řízení a kontroly veřejných financí, k boji proti praní peněz, vyhýbání se daňovým povinnostem, daňovým únikům, podvodům a organizované trestné činnosti a k účinnému systému kontroly státní podpory cílem zajistit spravedlivé podmínky pro všechny podniky. Tato opatření by měla země, která je příjemcem podpory, provést do orientačního data, které by v případě jednotlivých opatření mohlo být stanoveno v počáteční fázi provádění nástroje.
- (40) Programy reforem by měly být založeny na výsledcích a obsahovat ukazatele pro hodnocení pokroku s ohledem na dosažení obecných a specifických cílů nástroje uvedených v tomto nařízení. Tyto ukazatele by měly vycházet z mezinárodně dohodnutých ukazatelů. Ukazatele by měly být rovněž v co největší míře v souladu s klíčovými ukazateli výkonnosti obsaženými ve výsledkovém rámci NPP III, v rámci pro měření výsledků činnosti fondu EFSD+ a v rámci WBIF. Ukazatele by měly být relevantní, obecně přijímané, důvěryhodné, jednoduché a spolehlivé.
- (41) Finanční prostředky v rámci nástroje by neměly podporovat činnosti nebo opatření, které brání provádění mírových dohod v regionu.

- (42) Komise by měla každý program reforem posoudit na základě seznamu kritérií stanovených v tomto nařízení. Za účelem zajištění jednotných podmínek k provedení tohoto nařízení by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci ke schvalování těchto programů reforem. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011¹⁰. Komise řádně zohlední rozhodnutí Rady 2010/427/EU¹¹ a případně úlohu Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ), zejména při sledování splnění příslušných podmínek pro poskytnutí podpory ze strany Unie.
- (43) Prováděcí rozhodnutí Komise uvedené v tomto nařízení by mělo současně představovat pracovní program ve smyslu čl. 110 odst. 2 finančního nařízení, pokud jde o částku nevratné finanční podpory podle tohoto nařízení.
- (44) Vzhledem k potřebě flexibility při provádění tohoto nástroje by země, která je příjemcem podpory, měla mít možnost podat Komisi odůvodněnou žádost o změnu prováděcího rozhodnutí, pokud nebude v důsledku objektivních okolností nadále schopna zčásti nebo zcela splnit program reforem včetně příslušných platebních podmínek. Daná země by měla mít možnost podat odůvodněnou žádost o změnu programu reforem, včetně případného navržení dodatků.

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí (Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj?locale=cs>).

¹¹ Rozhodnutí Rady 2010/427/EU ze dne 26. července 2010 o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost (Úř. věst. L 201, 3.8.2010, s. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj>).

- (45) Komise by měla mít možnost změnit prováděcí rozhodnutí, zejména s cílem zohlednit změnu dostupných částek.
- (46) V případě přerozdělení podpory v rámci tohoto nástroje, které by vedlo k tomu, že by země, která je příjemcem podpory, získala dodatečnou podporu, by tato země měla předložit revidovaný program reforem s dodatečnými opatřeními, jichž má být dosaženo. Komise by měla před přijetím jakéhokoli rozhodnutí o přerozdělení finanční podpory vyrozumět Evropský parlament a Radu.
- (47) S každou zemí, která je příjemcem podpory, by měla být uzavřena dohoda o nástroji, která stanoví zásady finanční spolupráce mezi Uníí a touto zemí a upřesní nezbytné mechanismy týkající se kontroly, dohledu, monitorování, hodnocení, podávání zpráv a auditu financování z prostředků Unie v rámci nástroje, pravidla pro daně, cla a poplatky a opatření týkající se prevence, odhalování, vyšetřování a nápravy nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů. S každou z těchto zemí by proto měla být rovněž uzavřena smlouva o úvěru, která obsahuje zvláštní ustanovení pro řízení a provádění financování poskytovaného ve formě úvěrů. Dohoda o nástroji i smlouva o úvěru se předkládají Evropskému parlamentu a Radě, pokud o to požádají.
- (48) Dohoda o nástroji by měla stanovit povinnost zemí, které jsou příjemci podpory, zajistit v souladu se zásadami Unie pro ochranu údajů a s platnými pravidly pro ochranu údajů shromažďování odpovídajících údajů o osobách a subjektech, které přijímají finanční prostředky, včetně informací o skutečném vlastnictví, a přístup k nim za účelem provádění programů reforem.

- (49) Finanční podpora programů reforem by měla být možná i ve formě úvěru. V kontextu finančních potřeb zemí, které jsou příjemci podpory, je vhodné organizovat finanční pomoc v rámci diverzifikované strategie financování stanovené v článku 220a finančního nařízení a zřízení uvedeným článkem jako jednotná metoda financování, která by měla zvýšit likviditu dluhopisů Unie a atraktivitu a nákladovou efektivnost emisí Unie.
- (50) Je vhodné poskytnout zemím, které jsou příjemci podpory, úvěry za vysoce zvýhodněných podmínek s maximální dobou trvání 40 let a nezačít splácení jistiny před rokem 2034. Je rovněž vhodné odchýlit se od čl. 220 odst. 4 finančního nařízení.
- (51) Vzhledem k tomu, že finanční rizika spojená s podporou zemí, které jsou příjemci podpory, formou úvěrů v rámci tohoto nástroje jsou srovnatelná s finančními riziky spojenými s úvěrovými operacemi podle nařízení (EU) 2021/947, rezervy na finanční závazky z úvěrů podle tohoto nařízení by se měly tvořit ve výši 9 % v souladu s článkem 211 finančního nařízení a prostředky pro tvorbu rezerv by měly být čerpány z finančního krytí ve výši 2 miliard EUR v rámci tohoto nástroje.

- (52) S cílem zajistit, aby míra tvorby rezerv i nadále odpovídala finančním rizikům, a zachytit pokrok při provádění tohoto nástroje by na Komisi měla být přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování EU, pokud jde o změnu míry tvorby rezerv a vymezení podrobných prvků srovnávacího přehledu. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti prováděla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni, a aby byly tyto konzultace vedeny v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů¹². Pro zajištění rovné účasti na vypracovávání aktů v přenesené pravomoci obdrží Evropský parlament a Rada veškeré dokumenty současně s odborníky z členských států a jejich odborníci mají automaticky přístup na zasedání skupin odborníků Komise, jež se věnují přípravě aktů v přenesené pravomoci.
- (53) Aby se napomohlo maximální účinnosti finanční podpory Unie, pokud jde o přilákání dalších investic, a aby se zajistila kontrola Unie nad výdaji, měly by být investice do infrastruktury na podporu programů reforem prováděny prostřednictvím rámce WBIF. Jednotlivé projekty nebo programy je třeba předložit provozní radě rámce WBIF k vyjádření až po splnění příslušných platebních podmínek stanovených v programech reforem. V případě, že příslušné platební podmínky pro investice nebudou splněny do jednoho roku, měla by mít Komise možnost přerozdělit finanční prostředky na investice podle rámce mezi ostatní země, které jsou příjemci podpory.

¹² Úř. věst. L 123, 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (54) Aby bylo zajištěno, že země, které jsou příjemci podpory, budou disponovat počátečními finančními prostředky na provádění prvních reforem, měla by mít každá z těchto zemí přístup až k 7 % celkové částky stanovené v tomto nástroji jako finanční pomoc ve formě předběžného financování v závislosti na dostupnosti finančních prostředků a na dodržení předběžných podmínek pro podporu v rámci tohoto nástroje.
- (55) Při poskytování podpory Unie zemím, které jsou příjemci podpory, je nezbytné zaručit flexibilitu a programovatelnost. Za tímto účelem by měly být finanční prostředky v rámci nástroje uvolňovány podle pevně stanoveného pololetního harmonogramu v závislosti na dostupnosti finančních prostředků, a to na základě žádostí o uvolnění finančních prostředků předložených zeměmi, které jsou příjemci podpory, a poté, co Komise ověří uspokojivé splnění jak obecných podmínek týkajících se makrofinanční stability, řádného řízení veřejných financí, transparentnosti a dohledu nad rozpočtem, tak příslušných platebních podmínek. Pokud nebude splněna určitá platební podmínka podle orientačního harmonogramu stanoveného v rozhodnutí o schválení programu reforem, může Komise zcela nebo částečně zadržet vyplácení finančních prostředků odpovídajících této podmínce, a to na základě metodiky týkající se částečných plateb. K vyplacení příslušných zadržených prostředků by mohlo dojít během příští lhůty pro uvolnění finančních prostředků a až do dvanácti měsíců po původní lhůtě stanovené v orientačním harmonogramu za předpokladu, že budou splněny platební podmínky. Během prvního roku provádění by se tato lhůta měla prodloužit na 24 měsíců od počátečního záporného posouzení.

- (56) Odchylně od čl. 116 odst. 2 a 5 finančního nařízení je vhodné stanovit lhůtu pro vyplacení příspěvků do státních rozpočtů počínaje dnem sdělení rozhodnutí schvalujícího výplatu prostředků zemi, která je příjemcem podpory, a vyloučit výplatu úroků z prodlení ze strany Komise této zemi.
- (57) Komise by měla na žádost Evropského parlamentu v rámci postupu udělování absolutoria poskytnout podrobné informace o plnění rozpočtu Unie v rámci nástroje, zejména pokud jde o provedené audity, včetně zjištěných nedostatků a přijatých nápravných opatření, a o zadávání zakázek na investice podle rámce WBIF, případně včetně výše spolufinancování ze strany zemí, které jsou příjemci podpory, jakož i dalších zdrojů příspěvků, včetně příspěvků z jiných finančních nástrojů Unie.
- (58) V rámci omezujících opatření Unie přijatých na základě článku 29 Smlouvy o EU a článku 215 Smlouvy o fungování EU nesmějí být přímo ani nepřímo zpřístupněny žádné finanční prostředky ani hospodářské zdroje určeným právníkým osobám, subjektům či orgánům ani v jejich prospěch. Tyto určené subjekty a subjekty, které jsou jimi vlastněny nebo kontrolovány, by proto neměly být z tohoto nástroje podporovány.

- (59) V souladu s finančním nařízením, nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013¹³ a nařízeními Rady (ES, Euratom) č. 2988/95¹⁴, (Euratom, ES) č. 2185/96¹⁵ a (EU) 2017/1939¹⁶ mají být finanční zájmy Unie chráněny prostřednictvím přiměřených opatření, včetně opatření týkajících se prevence, odhalování, nápravy a vyšetřování nesrovnalostí, podvodů, korupce, střetů zájmů a dvojího financování, jakož i zpětného získávání ztracených, neoprávněně vyplacených či nesprávně použitých finančních prostředků.
- (60) Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) by měl mít v souladu s nařízeními (Euratom, ES) č. 2185/96 a (EU, Euratom) č. 883/2013 zejména pravomoc provádět správní vyšetřování včetně kontrol a inspekcí na místě s cílem zjistit, zda nedošlo k podvodu, korupci nebo jinému protiprávnímu jednání poškozujícímu nebo ohrožujícímu finanční zájmy Unie.

¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 ze dne 11. září 2013 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Úř. věst. L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj?locale=cs>).

¹⁴ Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj?locale=cs>).

¹⁵ Nařízení Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 ze dne 11. listopadu 1996 o kontrolách a inspekcích na místě prováděných Komisí za účelem ochrany finančních zájmů Evropských společenství proti podvodům a jiným nesrovnalostem (Úř. věst. L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj?locale=cs>).

¹⁶ Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (Úř. věst. L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj?locale=cs>).

- (61) V souladu s článkem 129 finančního nařízení by měla být udělena nezbytná práva a potřebný přístup Komisi, úřadu OLAF, Účetnímu dvoru a případně i Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO), a to i třetími stranami podílejícími se na vynakládání finančních prostředků Unie.
- (62) Komise by měla zajistit účinnou ochranu finančních zájmů Unie v rámci tohoto nástroje. Vzhledem k dlouhé tradici poskytování finanční podpory zemím, které jsou příjemci podpory, i v rámci nepřímého řízení a s ohledem na jejich postupné sbližování se standardy a postupy vnitřní kontroly Unie by se Komise měla do značné míry spoléhat na fungování vnitrostátních systémů vnitřní kontroly a prevence podvodů. Zejména je třeba neprodleně informovat Komisi a úřad OLAF, případně i EPPO, o všech případech podezření na nesrovnalosti, podvody, korupci a střety zájmů, které mají vliv na využívání finančních prostředků v rámci tohoto nástroje.
- (63) Země, které jsou příjemci podpory, by rovněž měly neprodleně oznamovat Komisi nesrovnalosti, včetně podvodů, které se staly předmětem prvotního odhalení ve správním nebo soudním řízení, a průběžně ji informovat o vývoji správního a soudního řízení. V zájmu sladění osvědčených postupů v členských státech by měla být tato oznámení předkládána elektronicky za použití systému pro řízení nesrovnalostí zřízeného Komisí.

- (64) Každá země, která je příjemcem podpory, by měla zavést monitorovací systém, který bude zohledněn v pololetní zprávě o plnění platebních podmínek jeho programu reforem, jež bude přiložena k pololetní žádosti o uvolnění finančních prostředků. Země, které jsou příjemci podpory, by měly shromažďovat údaje a informace umožňující prevenci, odhalování a nápravu nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů v souvislosti s opatřeními podporovanými tímto nástrojem a poskytovat k nim přístup.
- (65) Komise by měla zajistit, aby byly zavedeny jasné mechanismy monitorování a nezávislého hodnocení s cílem zaručit účinnou odpovědnost a transparentnost při plnění rozpočtu Unie a účinné posouzení pokroku při dosahování cílů tohoto nařízení.
- (66) Komise by měla Evropskému parlamentu a Radě předkládat výroční zprávu o pokroku při dosahování cílů tohoto nařízení, která se bude rovněž zabývat součinností a doplňkovostí s jinými programy Unie, zejména s podporou poskytovanou podle nařízení (EU) 2021/1529, s cílem zabránit zdvojování pomoci a dvojímu financování.
- (67) V zájmu transparentnosti a odpovědnosti by země, které jsou příjemci podpory, měly během provádění reforem a investic v rámci tohoto nástroje zveřejňovat údaje o konečných příjemcích, kteří obdrželi finanční prostředky přesahující kumulativně ekvivalent 50 000 EUR.
- (68) Komise by měla provést hodnocení tohoto nástroje po jeho dokončení.

- (69) Země, které jsou příjemci podpory, by měly podporovat svobodné pluralitní sdělovací prostředky, které posilují a podporují pochopení hodnot Unie a výhod a povinností plynoucích z potenciálního členství v Unii, a uskutečnit rozhodné kroky, pokud jde boj proti zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování. Měly by rovněž zajistit proaktivní, jasnou a důslednou komunikaci s veřejností, a to i o podpoře Unie. Příjemci finančních prostředků Unie by měli aktivně uvádět původ finančních prostředků Unie a zajistit jejich viditelnost v souladu s Příručkou pro komunikaci a zviditelnění v rámci vnější činnosti Unie.
- (70) Provádění nástroje by mělo být rovněž doprovázeno posílenou strategickou komunikací a veřejnou diplomacií za účelem propagace hodnot Unie a zdůraznění přidané hodnoty podpory Unie.
- (71) Jelikož cílů tohoto nařízení nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o EU. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (72) Aby finanční prostředky mohly být zemím, které jsou příjemci podpory, poskytnuty včas bez zbytečného odkladu, mělo by toto nařízení vstoupit v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Kapitola I

Obecná ustanovení

Článek 1

Předmět

1. Tímto nařízením se zřizuje nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu (dále jen „nástroj“).

Stanoví se jím cíle tohoto nástroje, jeho financování, rozpočet na období od roku 2024 do roku 2027, formy financování z prostředků Unie v jeho rámci a pravidla pro poskytování tohoto financování.

2. Nástroj doplňuje nařízení (EU) 2021/1529 s cílem poskytovat zemím západního Balkánu podporu pro realizaci reforem souvisejících s EU, zejména inkluzivních a udržitelných sociálně-ekonomických reforem a reforem týkajících se základních zásad procesu rozšíření, a to v souladu s hodnotami Unie, jakož i investic za účelem provádění jejich programů reforem uvedených v kapitole III.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- 1) „zemí, která je příjemcem podpory“ kterákoli z těchto zemí: Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Kosovo, Severní Makedonie nebo Srbsko;
- 2) „rámcem politiky rozšíření“ celkový politický rámec pro provádění tohoto nařízení definovaný Evropskou radou a Radou, který zahrnuje revidovanou metodiku rozšíření, dohody zakládající právně závazný vztah se zeměmi, které jsou příjemci podpory, rámce pro jednání, jimiž se případně řídí přístupová jednání s kandidáty, jakož i usnesení Evropského parlamentu, relevantní sdělení Komise, případně i na téma právního státu, a společná sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku;
- 3) „dohodou o nástroji“ ujednání uzavřené mezi Komisí a zemí, která je příjemcem podpory, které stanoví zásady pro finanční spolupráci mezi zemí, která je příjemcem podpory, a Komisí podle tohoto nařízení; toto ujednání představuje dohodu o financování ve smyslu čl. 114 odst. 2 finančního nařízení, pokud jde o finanční krytí podle čl. 6 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení;
- 4) „smlouvou o úvěru“ ujednání uzavřené mezi Komisí a zemí, která je příjemcem podpory, které stanoví podmínky platné pro podporu nástroje;

- 5) „programem reforem“ ucelený, soudržný a prioritní soubor cílených reforem a prioritních investičních oblastí v každé zemi, která je příjemcem podpory, včetně platebních podmínek, které poukazují na uspokojivý pokrok nebo dokončení souvisejících opatření, a orientačního harmonogramu provádění těchto opatření;
- 6) „opatřeními“ reformy a investice stanovené v programech reforem podle kapitoly III;
- 7) „platebními podmínkami“ podmínky pro uvolnění finančních prostředků, jež mají podobu pozorovatelných a měřitelných kvalitativních nebo kvantitativních kroků, které má země, která je příjemcem podpory, učinit a které jsou stanoveny v programu reforem podle kapitoly III;
- 8) „operací kombinování zdrojů“ operace podporovaná z rozpočtu Unie, která kombinuje nevratné formy podpory z rozpočtu Unie s vratnými formami podpory od rozvojových či jiných veřejných finančních institucí, včetně exportních úvěrových agentur, anebo od komerčních finančních institucí a investorů;
- 9) „konečným příjemcem“ osoba nebo subjekt, kteří jsou příjemci finančních prostředků v rámci nástroje; u té části nástroje, která je poskytována jako finanční pomoc, bude konečným příjemcem státní pokladna země, která je příjemcem podpory; u té části nástroje, která je poskytována prostřednictvím rámce WBIF, bude konečným příjemcem dodavatel, poskytovatel, zhotovitel nebo subdodavatel provádějící investiční projekt;
- 10) zásadou „významně nepoškozovat“ zásada, že nejsou podporovány ani vykonávány hospodářské činnosti, které v příslušném případě významně poškozují jakýkoli environmentální cíl ve smyslu článku 17 nařízení (EU) 2020/852.

Článek 3
Cíle nástroje

1. Obecným cílem tohoto nástroje je:
- a) podporovat proces rozšíření tím, že bude urychleno dosažení souladu s hodnotami, právními předpisy, pravidly, normami, politikami a postupy Unie („*acquis*“) prostřednictvím přijetí a provádění reforem v zájmu dosažení budoucího členství v Unii;
 - b) urychlit regionální hospodářskou integraci a postupné začlenění do jednotného trhu Unie;
 - c) urychlit sociálně-ekonomickou konvergenci mezi ekonomikami zemí, které jsou příjemci podpory, a Unie;
 - d) podporovat regionální spolupráci, dobré sousedské vztahy, usmíření a urovnání sporů v zemích západního Balkánu, jakož i mezilidské kontakty.

2. Specifickým cílem tohoto nástroje je:

- a) dále posilovat základní zásady procesu rozšíření, včetně právního státu a základních práv, fungování demokratických institucí, a to i na regionální a místní úrovni, včetně depolarizace, veřejnou správu a plnění hospodářských kritérií; to zahrnuje prosazování nezávislosti soudnictví, zvyšování bezpečnosti a stability v regionu a posilování boje proti podvodům a všem formám korupce, včetně korupce na vysoké úrovni a nepotismu, a proti organizované trestné činnosti, přeshraniční trestné činnosti a praní peněz, financování terorismu, daňovým únikům, daňovým podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem; větší dodržování mezinárodního práva, posílení svobody a nezávislosti sdělovacích prostředků a akademické svobody, boj proti nenávistné rétorice, vytváření prostředí příznivého pro občanskou společnost a podporu sociálního dialogu; prosazování rovnosti žen a mužů, uplatňování genderového hlediska a posilování postavení žen a dívek, zákazu diskriminace a tolerance s cílem zajistit a posilovat dodržování práv osob patřících k menšinám, včetně národnostních menšin a Romů, jakož i práv leseb, gayů, bisexuálů, transgender a intersexuálních osob;
- b) pokročit směrem k plnému sladění činnosti zemí, které jsou příjemci podpory, se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou Unie (SZBP), včetně omezujících opatření;
- c) bojovat proti dezinformacím a zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování namířeným proti Unii a jejím hodnotám;
- d) pokročit směrem k harmonizaci vízových politik s Unií;

- e) posilovat účinnost veřejné správy, budovat místní kapacity a investovat do administrativních pracovníků v zemích, které jsou příjemci podpory; zajišťovat přístup k informacím, veřejnou kontrolu a zapojení občanské společnosti do rozhodovacích procesů; podporovat transparentnost, odpovědnost, strukturální reformy a řádnou správu věcí veřejných na všech úrovních, a to i pokud jde o pravomoci v oblasti dohledu nad rozdělováním veřejných prostředků a přístupem k nim a provádění příslušných šetření, jakož i v oblasti správy veřejných financí, zadávání veřejných zakázek a kontroly státní podpory; podporovat iniciativy a subjekty, které se podílejí na podpoře a prosazování mezinárodní spravedlnosti v zemích, které jsou příjemci podpory;
- f) urychlit přechod zemí, které jsou příjemci podpory, ke klimaticky neutrálním udržitelným ekonomikám podporujícím začlenění, které budou schopny odolávat konkurenčním tlakům jednotného trhu Unie, a ke stabilnímu investičnímu prostředí a snižovat jejich strategické závislosti;
- g) posílit regionální hospodářskou integraci, zejména prostřednictvím pokroku při vytváření společného regionálního trhu;
- h) podporovat hospodářskou integraci zemí, které jsou příjemci podpory, do jednotného trhu Unie, zejména prostřednictvím posílených obchodních a investičních toků a odolných hodnotových řetězců;
- i) podporovat regionální hospodářskou integraci a větší integraci do jednotného trhu Unie prostřednictvím lepší a udržitelné konektivity v regionu v souladu s transevropskými sítěmi za účelem posílení regionální spolupráce, dobrých sousedských vztahů, usmíření a mezilidských kontaktů;

- j) urychlit inkluzivní a udržitelnou ekologickou transformaci na klimatickou neutralitu do roku 2050 v souladu s Pařížskou dohodou a Zelenou dohodou i se zelenou agendou pro západní Balkán z roku 2020, přičemž je nutné zahrnout všechna hospodářská odvětví, zejména energetiku, včetně přechodu na dekarbonizované, klimaticky neutrální a oběhové hospodářství odolné vůči změně klimatu, a současně zajistit, aby byla při investicích dodržována zásada „významně nepoškozovat“;
- k) podporovat digitální transformaci a digitální dovednosti coby nástroj udržitelného rozvoje a inkluzivního růstu;
- l) podněcovat inovace, výzkum a spolupráci mezi akademickými institucemi a průmyslem v zájmu podpory ekologické a digitální transformace a podporovat místní průmyslová odvětví se zvláštním důrazem na místní mikropodniky, malé a střední podniky a začínající podniky;
- m) posilovat kvalitní vzdělávání, odbornou přípravu, rekvalifikaci a rozšiřování dovedností na všech úrovních se zvláštním zaměřením na mladé lidi, včetně boje proti nezaměstnanosti mladých lidí, předcházení odlivu mozků a podpory zranitelných komunit, dále podporovat politiky zaměstnanosti, včetně pracovních práv, v souladu s evropským pilířem sociálních práv a bojovat proti chudobě.

Článek 4

Obecné zásady

1. Spolupráce v rámci tohoto nástroje se zakládá na potřebách a prosazuje zásady účinnosti rozvoje, přičemž mezi tyto zásady patří odpovědnost zemí, které jsou příjemci podpory, za priority rozvoje, zaměření na jasné podmínky a hmatatelné výsledky, inkluzivní partnerství, transparentnost a vzájemná odpovědnost. Tato spolupráce je založena na účinném a efektivním přidělování a využívání zdrojů. Nástroj usiluje o zajištění náležité zeměpisné vyváženosti investičních projektů.
2. Do oblasti působnosti tohoto nástroje nespadá poskytování makrofinanční pomoci.
3. Podpora z tohoto nástroje je dodatečná a doplňuje podporu poskytovanou z jiných programů a nástrojů Unie. Činnosti způsobilé pro financování podle tohoto nařízení mohou obdržet podporu z jiných programů a nástrojů Unie, pokud tato podpora nepokrývá tutéž nákladovou položku a je zajištěn vhodný dohled a rozpočtová kontrola. Komise zajistí doplňkovost a součinnost mezi nástrojem a jinými programy Unie, aby se zabránilo zdvojování pomoci a dvojímu financování. Podpora poskytovaná podle tohoto nařízení a nařízení (EU) 2021/1529 se nesmí překrývat.

4. Komise a členské státy v zájmu podpory doplňkovosti, soudržnosti a účinnosti svých opatření vzájemně spolupracují a usilují o to, aby se zabránilo zdvojování a zajistila se součinnost mezi pomocí podle tohoto nařízení a jinými formami pomoci, včetně integrovaných finančních balíčků skládajících se z financování jak vývozu, tak rozvoje poskytovaného Unií, členskými státy, třetími zeměmi, mnohostrannými a regionálními organizacemi a subjekty, jako jsou například mezinárodní organizace a příslušné mezinárodní finanční instituce, agentury a dárci ze zemí mimo Unii, v souladu se zavedenými zásadami pro posilování operativní koordinace v oblasti vnější pomoci, mimo jiné posílenou koordinací s členskými státy na místní úrovni. Tato koordinace na místní úrovni zahrnuje pravidelné a včasné konzultace a časté výměny informací po celou dobu provádění nástroje.
5. Činnosti v rámci tohoto nástroje zohledňují a prosazují demokracii, lidská práva a rovnost žen a mužů, postupně dosahují souladu se sociálními, klimatickými a environmentálními normami Unie, v příslušných případech zohledňují zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí, snižování rizika katastrof, ochranu životního prostředí a zachování biologické rozmanitosti, a to případně i prostřednictvím posuzování dopadů na životní prostředí, podporují pokrok v dosahování cílů udržitelného rozvoje a prosazují integrované akce, které mohou vytvářet vedlejší přínosy a plnit více cílů soudržným způsobem. Tyto činnosti předcházejí vzniku uvízlých aktiv a řídí se zásadami „významně nepoškozovat“ a „nikoho neopomíjet“, jakož i strategií začleňování udržitelnosti, která je základem Zelené dohody pro Evropu.

6. Země, které jsou příjemci podpory, a Komise zajistí, aby byly zohledňovány a prosazovány genderová rovnost, uplatňování hlediska genderové rovnosti a začleňování genderového hlediska v průběhu přípravy programů reforem a při provádění nástroje. Země, které jsou příjemci podpory, a Komise přijmou potřebná opatření k zamezení veškeré diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Komise podá zprávu o těchto opatřeních v rámci pravidelného podávání zpráv na základě akčních plánů pro rovnost žen a mužů.
7. Tento nástroj nepodporuje činnosti a opatření, které jsou neslučitelné s plány zemí, které jsou příjemci podpory, v oblasti energetiky a klimatu, jejich vnitrostátně stanoveným příspěvkem podle Pařížské dohody a ambicí dosáhnout klimatické neutrality nejpozději do roku 2050, případně které podporují investice do fosilních paliv nebo mají významné nepříznivé účinky na životní prostředí, klima nebo biologickou rozmanitost.
8. Komise v souladu se zásadou inkluzivního partnerství v příslušných případech usiluje o zajištění demokratické kontroly formou konzultací, které vláda země, která je příjemcem podpory, povede se svým parlamentem a s příslušnými zúčastněnými stranami, a které zahrnují i místní a regionální orgány, sociální partnery a občanskou společnost včetně zranitelných skupin a všech případných menšin a komunit, aby se tyto subjekty mohly podílet na utváření koncepce a provádění činností způsobilých pro financování v rámci nástroje a případně na souvisejících procesech monitorování, kontroly a hodnocení. Cílem těchto konzultací je odrážet pluralitu společnosti země, která je příjemcem podpory.

9. Komise v úzké spolupráci s členskými státy a se zeměmi, které jsou příjemci podpory, zajišťuje plnění závazků Unie směřujících k větší transparentnosti a odpovědnosti při poskytování podpory, mimo jiné podporou zavádění a posilování systémů vnitřní kontroly a politik boje proti podvodům. Komise zveřejní informace o objemu a rozdělení podpory prostřednictvím srovnávacího přehledu uvedeného v článku 26. Země, které jsou příjemci podpory, zveřejňují aktuální údaje o konečných příjemcích, kteří dostávají finanční prostředky Unie na provádění reforem a investic v rámci tohoto nástroje, jak je popsáno v článku 22.

Článek 5

Podmínky podpory ze strany Unie

1. Poskytnutí podpory z tohoto nástroje je podmíněno tím, že:
- a) země, které jsou příjemci podpory, prosazují a respektují účinné demokratické mechanismy, včetně parlamentního systému založeného na pluralitě politických stran, svobodných a spravedlivých voleb, plurality sdělovacích prostředků, nezávislého soudnictví a právního státu, a zaručují dodržování všech povinností v oblasti lidských práv, včetně práv osob patřících k menšinám;
 - b) Srbsko a Kosovo se konstruktivně a s měřitelným pokrokem a hmatatelnými výsledky zapojí do normalizace vzájemných vztahů za účelem úplného provedení všech svých závazků vyplývajících z dohody o cestě k normalizaci a z její přílohy o provádění, jakož i ze všech předchozích dohod uzavřených v rámci dialogu, a zahájí jednání o komplexní dohodě o normalizaci vztahů.

2. Komise sleduje plnění podmínek stanovených v odstavci 1 před uvolněním finančních prostředků zemím, které jsou příjemci podpory, v rámci nástroje, včetně předběžného financování, a po celou dobu poskytování podpory v rámci nástroje, přičemž řádně zohlední rámec politiky rozšíření. Komise v rámci procesu monitorování rovněž přihlíží k příslušným doporučením mezinárodních subjektů, jako je Rada Evropy a její Benátská komise nebo Úřad pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).
3. Pokud jde o podmínku pro poskytnutí podpory stanovenou v odst. 1 písm. b) tohoto článku, Komise v souladu s rozhodnutím 2010/427/EU náležitě přihlédne k úloze a příspěvku ESVČ.
4. Komise může přijmout rozhodnutí, v němž dospěje k závěru, že některé z podmínek uvedených v odstavci 1 tohoto článku splněny nejsou, a zejména pozdržet uvolnění finančních prostředků uvedených v článku 21 bez ohledu na to, zda jsou splněny platební podmínky uvedené v článku 12.

Kapitola II

Financování a provádění

Článek 6

Rozpočet

1. Prostředky, které mají být poskytnuty prostřednictvím tohoto nástroje podle odstavců 2 a 3, nepřekročí na období od roku 2024 do roku 2027 částku 6 miliard EUR.
2. Finanční krytí pro provádění nástroje činí 2 miliardy EUR na období od 1. ledna 2024 do 31. prosince 2027, přičemž prostředky jsou rozděleny následovně:
 - a) 98,5 % ve formě nevratné finanční podpory zemím, které jsou příjemci podpory, na provádění programů reforem a
 - b) 1,5 % na výdaje podle odstavce 6.
3. V období od 1. ledna 2024 do 31. prosince 2027 je k dispozici podpora ve formě úvěrů až do výše 4 miliard EUR. Tato částka není součástí částky záruky pro vnější činnost ve smyslu čl. 31 odst. 4 nařízení (EU) 2021/947.

4. Komise stanoví počáteční orientační částku financování, která je k dispozici pro každou zemi, která je příjemcem podpory, v souladu s metodikou uvedenou v příloze. Částku stanoví v příslušném prováděcím rozhodnutí uvedeném v článku 15, přičemž ji vypočte na základě nejnovějších údajů dostupných ke dni vstupu tohoto nařízení v platnost v souladu s článkem 33. Orientační částky se mohou v průběhu provádění nástroje změnit v souladu se zásadami stanovenými v článku 21.
5. Podle článku 19 tohoto nařízení činí částka finančních prostředků poskytnutých prostřednictvím rámce WBIF podle článku 12 nařízení (EU) 2021/1529 nejméně 50 % celkové částky uvedené v odstavci 1 tohoto článku. Tento příspěvek zahrnuje celou částku nevratné finanční podpory uvedené v odst. 2 písm. a) tohoto článku po odečtení výše rezerv.

6. Prostředky uvedené v odst. 2 písm. b) lze použít na technickou a administrativní pomoc při provádění tohoto nástroje, jako jsou přípravné akce, monitorování, kontrola, audit a hodnocení, které jsou nezbytné pro řízení tohoto nástroje a dosahování jeho cílů, zejména pokud jde o studie, setkání odborníků, školení, konzultace s orgány zemí, které jsou příjemci podpory, konference, konzultace se zúčastněnými stranami, včetně místních a regionálních orgánů a organizací občanské společnosti, informační a komunikační činnosti, včetně informačních akcí pro širokou veřejnost, a institucionální komunikaci politických priorit Unie, pokud souvisejí s cíli tohoto nařízení, na výdaje související se sítěmi IT zaměřenými na zpracování a výměnu informací, na nástroje informačních technologií na korporátní úrovni, jakož i na veškeré další výdaje v ústředí a v delegacích Unie na administrativní a koordinační podporu nezbytnou pro nástroj. Výdaje mohou pokrývat rovněž náklady na činnosti podporující transparentnost a na další činnosti, jako například kontrolu kvality a sledování projektů nebo programů na místě, a náklady na vzájemné poradenství a odborníky na posuzování a provádění reforem a investic.

Článek 7

Provádění a formy financování z prostředků Unie

1. Nástroj se provádí v souladu s finančním nařízením, a to buď v rámci přímého, nebo nepřímého řízení s kterýmkoli ze subjektů uvedených v čl. 62 odst. 1 prvním pododstavci písm. c) uvedeného nařízení.
2. Finanční prostředky Unie mohou být poskytnuty kteroukoli z forem stanovených ve finančním nařízení, zejména formou finanční pomoci, grantů, veřejných zakázek a operací kombinování zdrojů.

3. V závislosti na požadované provozní a finanční způsobilosti může být pověřeným subjektem provádějícím operace kombinování zdrojů skupina Evropské investiční banky, mnohostranné evropské finanční instituce, jako je Evropská banka pro obnovu a rozvoj, dvoustranné evropské finanční instituce, jako jsou rozvojové banky, nebo Skupina Světové banky. Kde je to možné, mohou se nástroje účastnit i jiné mimoevropské mnohostranné finanční instituce prostřednictvím společných operací s evropskými finančními institucemi. Provádění operací kombinování zdrojů v rámci nástroje doplňují další formy finanční podpory od členských států nebo třetích stran.

Článek 8

Pravidla týkající se způsobilosti osob a subjektů, původu dodávek a materiálů a omezení v rámci nástroje

1. Účast na zadávacím řízení a na řízení o udělení grantů, jejichž předmětem jsou činnosti financované v rámci nástroje, je otevřena mezinárodním a regionálním organizacím a všem fyzickým osobám, které jsou státními příslušníky níže uvedených zemí nebo území, nebo právnickým osobám, které jsou v těchto zemích a na těchto územích skutečně usazeny:
- a) členské státy, země, které jsou příjemci podpory, kandidátské země a smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru;
 - b) země, jež při zohlednění velikosti jejich ekonomiky poskytují zemím, které jsou příjemci podpory, podporu na úrovni srovnatelné s úrovní podpory, kterou poskytuje Unie, a pro které Komise stanovila přístup k vnější pomoci na území zemí, které jsou příjemci podpory, na základě vzájemnosti.

2. Reciproční přístup uvedený v odst. 1 písm. b) může být udělen na omezenou dobu alespoň jednoho roku, přizná-li země způsobilost za stejných podmínek subjektům z Unie a subjektům ze zemí způsobilých v rámci nástroje.

Komise rozhodne o přístupu na základě vzájemnosti po konzultaci s danou zemí, která je příjemcem podpory.

3. Veškeré dodávky a materiály financované a pořízené v rámci tohoto nástroje musí pocházet z některé ze zemí uvedených v odst. 1 písm. a) a b), ledaže tyto dodávky a materiály nelze získat za přiměřených podmínek v žádné z těchto zemí. Kromě toho se použijí pravidla týkající se omezení stanovená v odstavci 6.
4. Pravidla způsobilosti podle tohoto článku se nevztahují na fyzické osoby a ani jim nekladou omezení týkající se státní příslušnosti, pokud jsou tyto osoby zaměstnané způsobilým dodavatelem, poskytovatelem, zhotovitelem nebo případně subdodavatelem nebo jsou s nimi jinak smluvně vázány, s výjimkou případů, kdy jsou omezení týkající se státní příslušnosti založena na pravidlech stanovených v odstavci 6.
5. U činností, které spolufinancuje subjekt nebo které jsou prováděny v rámci přímého řízení nebo nepřímého řízení společně se subjekty uvedenými v čl. 62 odst. 1 prvním pododstavci písm. c) finančního nařízení, se použijí rovněž pravidla platná pro dané subjekty. Tím nejsou dotčena omezení podle odstavce 6 tohoto článku, která musí být řádně zohledněna v dohodách uzavřených s těmito subjekty.

6. Pravidla způsobilosti a pravidla týkající se původu dodávek a materiálů stanovená v odstavcích 1 a 3 a pravidla týkající se státní příslušnosti fyzických osob stanovená v odstavci 4 mohou být omezena s ohledem na státní příslušnost, zeměpisnou polohu nebo povahu právních subjektů účastnících se zadávacích řízení, jakož i na zeměpisný původ dodávek a materiálů, pokud:
- a) jsou taková omezení nezbytná vzhledem ke zvláštní povaze nebo cílům dané činnosti nebo konkrétního postupu udělování, nebo pokud jsou nezbytná pro účinné provedení činnosti;
 - b) daná činnost nebo konkrétní zadávací řízení mají dopad na bezpečnost nebo veřejný pořádek, zejména pokud jde o strategická aktiva a zájmy Unie, členských států nebo kterékoli ze zemí, které jsou příjemci podpory, včetně bezpečnosti, odolnosti a ochrany integrity digitální infrastruktury, včetně infrastruktury sítí 5G, komunikačních a informačních systémů a souvisejících dodavatelských řetězců.
7. Uchazeči a zájemci z nezpůsobilých zemí mohou být přijati za způsobilé v případech naléhavosti nebo nedostupnosti služeb na trzích dotčených zemí či území nebo v jiných řádně odůvodněných případech, ve kterých by použití pravidel způsobilosti znemožňovalo nebo výrazně ztěžovalo uskutečnění činnosti.

Článek 9
Dohoda o nástroji

1. Komise uzavře s každou zemí, která je příjemcem podpory, dohodu o nástroji k provádění nástroje, která stanoví povinnosti a platební podmínky zemí, které jsou příjemci podpory, pro vyplácení finančních prostředků z nástroje.
2. Tuto dohodu o nástroji doplní smlouvy o úvěru v souladu s článkem 17, které obsahují zvláštní ustanovení pro řízení a provádění financování poskytovaného ve formě úvěrů. Dohody o nástroji, včetně veškeré související dokumentace, se na žádost neprodleně zpřístupní současně Evropskému parlamentu a Radě.
3. Financování bude zemím, které jsou příjemci podpory, poskytnuto až poté, co příslušné dohody o nástroji a platné smlouvy o úvěru vstoupí v platnost.
4. Dohoda o nástroji a smlouvy o úvěru uzavřené s jednotlivými zeměmi, které jsou příjemci podpory, a dohody uzavřené s osobami nebo subjekty, které přijímají finanční prostředky Unie, zajistí splnění povinností stanovených v článku 129 finančního nařízení.

5. Dohoda o nástroji stanoví nezbytná podrobná ustanovení týkající se:
- a) závazku země, která je příjemcem podpory, dosáhnout rozhodujícího pokroku směrem k pevnému právnímu rámci pro boj proti podvodům a zavést účinnější a účelnější kontrolní systémy, včetně vhodných mechanismů na ochranu oznamovatelů, jakož i vhodných mechanismů a opatření k účinné prevenci, odhalování a nápravě nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů, jakož i posílit boj proti praní peněz, organizované trestné činnosti, zneužívání veřejných prostředků, financování terorismu, vyhýbání se daňovým povinnostem, daňovým podvodům nebo daňovým únikům a jinému protiprávnímu jednání s dopadem na finanční prostředky poskytnuté v rámci nástroje;
 - b) pravidel pro uvolňování, zadržování, snižování a přerozdělování finančních prostředků v souladu s článkem 21;
 - c) činností souvisejících s řízením, kontrolou, dohledem, monitorováním, hodnocením, vykazováním a auditem v rámci nástroje, jakož i s přezkumy systému, vyšetřováním, opatřeními proti podvodům a spoluprací;
 - d) pravidel pro podávání zpráv Komisi o tom, zda a jak jsou splněny platební podmínky uvedené v článku 12;
 - e) pravidel pro daně, cla a poplatky podle čl. 27 odst. 9 a 10 nařízení (EU) 2021/947;

- f) opatření k účinné prevenci, odhalování a nápravě nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů a povinnosti osob nebo subjektů vynakládajících finanční prostředky Unie v rámci nástroje neprodleně oznámit Komisi, úřadu OLAF a případně Úřadu evropského veřejného žalobce podezření na nesrovnalosti, podvody, korupci a střety zájmů a jiné protiprávní jednání s dopadem na finanční prostředky poskytnuté v rámci nástroje, nebo případy, kdy k nim skutečně došlo, a následná opatření, která byla v jejich důsledku přijata;
- g) povinností uvedených v člancích 23 a 24 včetně přesných pravidel a časového rámce pro shromažďování údajů ze strany země, která je příjemcem podpory, a přístupu k těmto údajům ze strany Komise, úřadu OLAF, Účetního dvora a případně Úřadu evropského veřejného žalobce;
- h) postupu, který zajistí, aby žádosti o vyplacení úvěrové podpory spadaly do výše dostupného úvěru v souladu s čl. 6 odst. 3;
- i) práva Komise poměrně snížit podporu poskytovanou v rámci tohoto nástroje a získat zpět jakoukoli částku vynaloženou na splnění cílů tohoto nástroje nebo požádat o předčasné splacení úvěru v případech nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, které nebyly zemí, která je příjemcem podpory, napraveny, nebo v případě závažného porušení povinnosti stanovené v dohodě o nástroji;
- j) pravidel a způsobů podávání zpráv ze strany zemí, které jsou příjemci podpory, za účelem sledování provádění nástroje a posouzení dosažení cílů stanovených v článku 3;
- k) povinnosti zemí, které jsou příjemci podpory, předávat Komisi elektronicky údaje uvedené v článku 22.

Článek 10

Přenesené prostředky, roční splátky, prostředky na závazky

1. Odchylně od čl. 12 odst. 4 finančního nařízení se nevyužité prostředky na závazky a na platby v rámci nástroje přenášejí automaticky a mohou být přiděleny na závazky a použity do 31. prosince následujícího rozpočtového roku. Přenesené částky se poprvé použijí v následujícím rozpočtovém roce.
2. Komise předkládá Evropskému parlamentu a Radě informace o přenesených prostředcích na závazky, včetně příslušných částek, v souladu s čl. 12 odst. 6 finančního nařízení.
3. Nad rámec pravidel stanovených v článku 15 finančního nařízení o opětovném poskytnutí prostředků se prostředky na závazky odpovídající objemu, v jakém bylo přidělení prostředků na závazek zrušeno v důsledku úplného či částečného neuskutečnění akce v rámci nástroje, opětovně poskytnou ve prospěch původní rozpočtové položky.
4. Rozpočtové závazky na akce trvající déle než jeden rozpočtový rok mohou být rozděleny na roční splátky v průběhu několika let v souladu s čl. 112 odst. 2 finančního nařízení.

Kapitola III

Programy reforem

Článek 11

Předkládání programů reforem

1. Za účelem získání podpory v rámci nástroje předloží každá země, která je příjemcem podpory, Komisi program reforem na dobu trvání nástroje, který je založen na strukturálních reformách obsažených v nejnovějším programu hospodářských reforem a souvisejících společných politických pokynech dohodnutých v rámci hospodářského a finančního dialogu v květnu 2023, případně na jeho strategii růstu, rámci politiky rozšíření a hospodářském a investičním plánu pro západní Balkán.
2. Programy reforem poskytují zastřešující rámec pro dosažení obecných a specifických cílů stanovených v článku 3 a stanoví reformy, které má země, která je příjemcem podpory, provést, jakož i investiční oblasti. Programy reforem zahrnují opatření pro provádění reforem v podobě komplexního a uceleného souboru opatření. V oblasti základních zásad procesu rozšíření, včetně právního státu, boje proti korupci včetně korupce na vysoké úrovni, základních práv a svobody projevu, programy reforem odrážejí posouzení obsažená v rámci politiky rozšíření.

3. Programy reforem jsou v souladu s nejnovějším rámcem makroekonomické a fiskální politiky předloženým Komisi v rámci hospodářského a finančního dialogu s Unii.
4. Programy reforem jsou v souladu s reformními prioritami stanovenými v souvislosti s cestou země, která je příjemcem podpory, k přistoupení a v dalších příslušných dokumentech, jako je dohoda o stabilizaci a přidružení, plán v oblasti energetiky a klimatu, vnitrostátně stanovený příspěvek podle Pařížské dohody a ambice dosáhnout klimatické neutrality nejpozději do roku 2050, a tyto priority podporují.
5. Programy reforem dodržují obecné zásady stanovené v článku 4.
6. Programy reforem jsou připravovány inkluzivním a transparentním způsobem a konzultovány se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti.
7. Komise vyzve země, které jsou příjemci podpory, aby své programy reforem předložili do tří měsíců od vstupu tohoto nařízení v platnost. Jakmile Komise programy reforem obdrží, předá je Evropskému parlamentu a Radě.
8. V případě, že přerozdělení podpory v rámci tohoto nástroje povede k tomu, že země, která je příjemcem podpory, obdrží dodatečnou podporu, vyzve Komise tuto zemi, aby do tří měsíců předložila pozměněný program reforem na zbývající dobu trvání nástroje. Komise před přijetím jakéhokoli rozhodnutí o přerozdělení podpory vyrozumí Evropský parlament a Radu.

Článek 12

Zásady financování v rámci programů reforem

1. Nástroj poskytuje pobídky k provádění programu reforem každé země, která je příjemcem podpory, tím, že stanoví platební podmínky pro uvolnění finančních prostředků. Tyto platební podmínky se vztahují na finanční prostředky podle čl. 6 odst. 2 písm. a) a čl. 6 odst. 3 a mají podobu měřitelných kvalitativních nebo kvantitativních kroků. Tyto kroky odrážejí pokrok při provádění konkrétních sociálně-ekonomických reforem a reforem v oblasti základních zásad procesu rozšíření, které souvisejí s dosažením cílů nástroje stanovených v článku 3 v souladu s rámcem politiky rozšíření.

Splnění těchto platebních podmínek vede k úplnému nebo částečnému uvolnění finančních prostředků v závislosti na míře jejich splnění.

2. Pokud jde o financování prováděné prostřednictvím finančních prostředků uvedených v článku 19, představuje splnění platebních podmínek uvedených v odstavci 1 tohoto článku předběžné ověření. Finanční prostředky se vyplácejí po obdržení žádosti o platbu od správců společného fondu zřízeného prostřednictvím rámce WBIF pro přijímání příspěvků dárců.
3. Makrofinanční stabilita, řádné řízení veřejných financí, transparentnost a dohled nad rozpočtem jsou obecné podmínky pro platby, které musí být splněny, aby mohlo dojít k uvolnění finančních prostředků.
4. Finanční prostředky v rámci nástroje nepodporují činnosti nebo opatření, které brání provádění mírových dohod v regionu.

Článek 13
Obsah programů reforem

1. Programy reforem stanoví zejména následující odůvodněné a doložené prvky:
 - a) opatření představující soudržnou, komplexní a přiměřeně vyváženou reakci na cíle stanovené v článku 3, včetně strukturálních reforem, investic a případných opatření k zajištění souladu s předběžnými podmínkami uvedenými v článku 5;
 - b) vysvětlení toho, jak jsou tato opatření v souladu s obecnými zásadami uvedenými v článku 4 a také s požadavky, strategiemi, plány a programy uvedenými v článcích 4 a 11;
 - c) vysvětlení toho, jak mají tato opatření dále posílit základní zásady procesu rozšíření, jak je uvedeno v čl. 3 odst. 2 písm. a), včetně právního státu, základních práv a boje proti korupci;
 - d) orientační seznam investičních projektů a programů určených k financování prostřednictvím rámce WBIF, včetně příslušných celkových objemů investic a předpokládaných harmonogramů provádění;
 - e) vysvětlení, do jaké míry mají opatření přispět k cílům v oblasti klimatu a životního prostředí a jak je zajištěn jejich soulad se zásadou „významně nepoškozovat“;

- f) vysvětlení, do jaké míry mají opatření přispět k digitální transformaci;
- g) vysvětlení, do jaké míry mají opatření přispět k cílům v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti a k cílům v sociální oblasti;
- h) vysvětlení, do jaké míry mají opatření přispět k cílům v oblasti genderové rovnosti a posilování postavení žen a dívek a prosazování práv žen a dívek;
- i) u reforem a investic orientační harmonogram a předpokládané platební podmínky pro uvolnění finančních prostředků v podobě měřitelných kvalitativních a kvantitativních kroků, jejichž provedení je plánováno nejpozději do 31. srpna 2027;
- j) vysvětlení, jak mají opatření přispět k postupnému a trvalému sbližování se SZBP, včetně omezujících opatření Unie;
- k) opatření pro účinné monitorování a hodnocení programu reforem příjemcem, včetně navrhovaných měřitelných kvalitativních a kvantitativních kroků a příslušných ukazatelů uvedených v odstavci 2, a pro podávání zpráv o něm;
- l) vysvětlení systému uplatňovaného zemí, která je příjemcem podpory, pro účinnou prevenci, odhalování a nápravu nesrovnalostí, podvodů, korupce, včetně korupce na vysoké úrovni, a střetů zájmů a pro prosazování pravidel kontroly státní podpory a opatření navrhovaná k odstranění stávajících nedostatků v prvních letech provádění programu reforem;

- m) u přípravy, a je-li to možné, i u provádění programů reforem shrnutí konzultačního procesu vedeného v souladu s právním rámcem zemí, které jsou příjemci podpory, s příslušnými zúčastněnými stranami, včetně parlamentů daných zemí, jejich místních a regionálních zastupitelských a dalších orgánů, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, a popis toho, jak je v programech reforem zohledněn příspěvek těchto zúčastněných stran;
- n) plán komunikace a zviditelnění programů reforem pro místní cílové skupiny v zemích, které jsou příjemci podpory;
- o) veškeré další důležité informace.

2. Programy reforem jsou založeny na výsledcích a obsahují ukazatele pro hodnocení pokroku s ohledem na dosažení obecných a specifických cílů uvedených v článku 3. Tyto ukazatele ve vhodných a relevantních případech vycházejí z mezinárodně dohodnutých ukazatelů a z již dostupných ukazatelů týkajících se politik zemí, které jsou příjemci podpory. Ukazatele jsou rovněž v co největší míře v souladu s klíčovými podnikovými ukazateli obsaženými ve výsledkovém rámci pomoci z NPP III, v rámci pro měření výsledků činnosti fondu EFSD+ a v rámci WBIF.

Článek 14

Posouzení programů reforem Komisí

1. Komise bez zbytečného odkladu posoudí význam, komplexnost a vhodnost programu reforem jednotlivých zemí, které jsou příjemci podpory, případně změnu tohoto programu. Při provádění posouzení jedná Komise v úzké spolupráci s danou zemí a může vznést připomínky, vyžádat si doplňující informace nebo danou zemi požádat o přezkum či změnu jejího programu reforem.
2. Pokud jde o cíl stanovený v čl. 13 odst. 1 písm. j) tohoto nařízení, Komise v souladu s rozhodnutím 2010/427/EU náležitě přihlédne k úloze a příspěvku ESVČ.
3. Při posuzování programů reforem zohlední Komise příslušné dostupné analytické informace o zemi, která je příjemcem podpory, včetně její makroekonomické situace a udržitelnosti jeho dluhu, odůvodnění a prvky poskytnuté touto zemí podle článku 13, a případně další relevantní informace, jako jsou informace uvedené v článku 11.
4. Ve svém posouzení Komise zohlední zejména tato kritéria:
 - a) zda program reforem představuje relevantní, komplexní, soudržnou a přiměřeně vyváženou reakci na cíle stanovené v článku 3 a prvky uvedené v článku 13;

- b) zda je program reforem a jeho opatření v souladu se zásadami, strategiemi, plány a programy uvedenými v člancích 4 a 11;
- c) zda lze očekávat, že program reforem urychlí pokrok při překonávání sociálně-ekonomických rozdílů mezi zemí, která je příjemcem podpory, a Uníí, a tím posílí hospodářský, sociální a environmentální rozvoj dané země, podpoří sbližování se standardy Unie, sníží nerovnosti a posílí sociální soudržnost;
- d) zda lze očekávat, že program reforem dále posílí základní zásady procesu rozšíření uvedené v čl. 3 odst. 2 písm. a);
- e) zda lze očekávat, že program reforem urychlí přechod zemí, které jsou příjemci podpory, k udržitelným, klimaticky neutrálním a inkluzivním ekonomikám odolným vůči změně klimatu tím, že zlepší regionální propojení, dosáhne pokroku v oblasti souběžné ekologické a digitální transformace, včetně biologické rozmanitosti, sníží strategické závislosti a podpoří výzkum a inovace, vzdělávání, odbornou přípravu, zaměstnanost a rozvoj dovedností a širší trh práce se zvláštním zaměřením na mladé lidi;
- f) zda jsou opatření začleněná do programu reforem slučitelná se zásadami „významně nepoškozovat“ a „nikoho neopomíjet“;
- g) zda program reforem vhodně řeší potenciální rizika v oblasti plnění předběžných podmínek a platebních podmínek;

- h) zda jsou platební podmínky navržené zemí, která je příjemcem podpory, vhodné a ambiciózní, v souladu s rámcem politiky rozšíření a dostatečně smysluplné a jasné, aby v případě jejich splnění bylo možné uvolnit odpovídající finanční prostředky, a zda jsou navržené ukazatele pro předkládání zpráv vhodné a dostatečné pro sledování pokroku dosaženého při plnění obecných cílů a pro podávání zpráv o něm;
- i) zda se očekává, že opatření navrhovaná zemí, která je příjemcem podpory, budou účinně předcházet nesrovnalostem, podvodům, korupci a střetům zájmů, organizované trestné činnosti a praní špinavých peněz a zda budou účinně vyšetřovat a stíhat trestné činy týkající se finančních prostředků poskytnutých v rámci nástroje, odhalovat je a napravovat, a zajistí, aby nedocházelo k dvojímu financování z nástroje a jiných programů Unie, zejména pokud jde o podporu poskytovanou podle nařízení (EU) 2021/1529, jakož i od jiných dárců z nástroje a jiných programů Unie a od jiných dárců;
- j) zda program reforem účinně odráží příspěvky příslušných zúčastněných stran, včetně parlamentů daných zemí, jejich místních a regionálních zastupitelských orgánů a úřadů, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti.

5. Pro účely posouzení programů reforem předložených zemí, která je příjemcem podpory, mohou být Komisi nápomocni nezávislí odborníci.

Článek 15
Prováděcí rozhodnutí Komise

1. V případě kladného posouzení Komise prostřednictvím prováděcího rozhodnutí schválí program reforem předložený zemí, která je příjemcem podpory, v souladu s článkem 14, nebo případně pozměněné programy předložené v souladu s článkem 16. Uvedené prováděcí rozhodnutí se přijímá přezkumným postupem podle článku 31.
2. Prováděcí rozhodnutí Komise stanoví reformy, které má daná země provést, investiční oblasti, jež je třeba podporovat, a platební podmínky vyplývající z programu reforem, včetně orientačního harmonogramu.
3. Prováděcí rozhodnutí Komise rovněž stanoví:
 - a) orientační výši celkových finančních prostředků, které má země, která je příjemcem podpory, k dispozici, a plánované splátky, které mají být uvolněny, včetně předběžného financování, strukturované v souladu s článkem 13, jakmile daná země dosáhne uspokojivého splnění příslušných platebních podmínek v podobě kvalitativních a kvantitativních kroků stanovených v souvislosti s prováděním programu reforem;
 - b) rozdělení finanční podpory podle splátek na úvěrovou a nevratnou podporu;
 - c) lhůtu, do které musí být splněny konečné platební podmínky pro reformy;

- d) opatření a harmonogram pro monitorování a provádění programu reforem a pro podávání zpráv o něm, a to i případně prostřednictvím demokratické kontroly, jak je uvedeno v čl. 4 odst. 8, a včetně případných opatření nezbytných pro dosažení souladu s článkem 25;
- e) ukazatele uvedené v čl. 13 odst. 2 pro posouzení pokroku při plnění obecných a specifických cílů uvedených v článku 3.

Článek 16

Změny programů reforem

1. Pokud nebude země, která je příjemcem podpory, v důsledku objektivních okolností nadále schopna zčásti nebo zcela splnit program reforem včetně příslušných platebních podmínek, může navrhnout pozměněný program reforem. V takovém případě může tato země podat Komisi odůvodněnou žádost o změnu jejího prováděcího rozhodnutí uvedeného v čl. 15 odst. 1.
2. Komise může prováděcí rozhodnutí změnit, zejména s cílem zohlednit změnu dostupných částek v souladu se zásadami podle článku 21.
3. Pokud se Komise domnívá, že důvody předložené zemí, která je příjemcem podpory, změnu jejího programu reforem ospravedlňují, posoudí pozměněný program v souladu s článkem 14 a bez zbytečného odkladu může prováděcí rozhodnutí uvedené v čl. 15 odst. 1 změnit.

4. V rámci změny může Komise přijmout harmonogramy platebních podmínek až do roku 2028. Tím není dotčena konečná lhůta stanovená v čl. 21 odst. 9.

Článek 17

Smlouva o úvěru, výpůjční a úvěrové operace

1. Za účelem financování podpory v rámci nástroje ve formě úvěrů je Komise zmocněna jménem Unie vypůjčit si potřebné finanční prostředky na kapitálových trzích nebo od finančních institucí v souladu s článkem 220a finančního nařízení.
2. Odchylně od čl. 220 odst. 4 finančního nařízení mohou být výplaty úvěru prováděny prostřednictvím rámce WBIF jménem země, která je příjemcem podpory. Částky získané zpět se převedou této zemi.
3. Komise uzavře se zemí, která je příjemcem podpory, smlouvu o úvěru. Smlouva o úvěru stanoví maximální výši úvěru, dobu dostupnosti a podrobné podmínky podpory v rámci nástroje ve formě půjček. Maximální doba trvání úvěrů je 40 let od data podpisu smlouvy o úvěru.

Doplněním a odchylně od čl. 220 odst. 5 finančního nařízení musí smlouva o úvěru obsahovat výši předběžného financování a pravidla pro zúčtování předběžného financování.

Pokud jde o částky úvěrů realizovaných prostřednictvím rámce WBIF, smlouva o úvěru rovněž:

- a) stanoví, že země, která je příjemcem podpory, neodvolatelně a bezpodmínečně opravňuje Komisi, aby subjektu vynakládajícímu finanční prostředky na jeho žádost vyplatila prostředky, a že Komise je provedením platby tomuto subjektu zproštěna svých platebních povinností vůči dané zemi;
- b) stanoví povinnost země, která je příjemcem podpory, nést náklady na provádění a hradit veškeré poplatky splatné v souvislosti s vynakládáním finančních prostředků v souladu s podmínkami dohodnutými mezi Komisí a subjektem vynakládajícím finanční prostředky.

4. Smlouva o úvěru se na žádost zpřístupní Evropskému parlamentu a Radě.

Článek 18

Tvorba rezerv

1. Podle čl. 211 odst. 1 finančního nařízení se po zpřístupnění jakýchkoli finančních prostředků podle čl. 6 odst. 3 tohoto nařízení vytvoří rezerva na úvěry podle tohoto nařízení ve výši 9 %. Tvorba rezerv probíhá z finančního krytí uvedeného v čl. 6 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení.

Rozpočtové závazky na tvorbu rezerv budou přijaty do 31. prosince 2027. Odchylně od čl. 211 odst. 2 poslední věty finančního nařízení se tvorba rezerv provádí postupně a celá částka bude vytvořena nejpozději při úplném vyplacení úvěrů.

2. Tvorba rezerv probíhá prostřednictvím vkladů do společného rezervního fondu prostřednictvím zvláštní rozpočtové položky a bude použita jako součást rezerv na zvládání podobných rizik. Míra tvorby rezerv se přezkoumává přinejmenším každý rok od ... [den vstupu tohoto nařízení v platnost].
3. Komise je zmocněna přijmout akt v přenesené pravomoci v souladu s článkem 30 za účelem změny míry tvorby rezerv při použití kritérií stanovených v čl. 211 odst. 2 finančního nařízení.

Článek 19

Provádění investičních projektů a programů v rámci investičního rámce pro západní Balkán

1. Aby bylo možné těžit z finanční podpory Unie, která má přilákat další investice, budou investice do infrastruktury podporující programy reforem prováděny prostřednictvím rámce WBIF.
2. Prováděcí rozhodnutí Komise uvedené v článku 15 stanoví výši finančních prostředků, které mají být poskytnuty k využití v rámci WBIF.
3. Komise bude předkládat příslušné návrhy na investiční projekty nebo programy ke stanovisku provozní rady WBIF uvedené v čl. 35 odst. 8 nařízení (EU) 2021/947 po přijetí rozhodnutí uvedeného v čl. 21 odst. 3 tohoto nařízení.
4. Alespoň 37 % nevratné finanční podpory poskytnuté prostřednictvím rámce WBIF bude odpovídat cílům v oblasti klimatu.

5. Financování v rámci nástroje poskytnuté z finančního krytí uvedeného v čl. 6 odst. 2 písm. a) bude po odečtení výše rezerv prováděno formou nepřímého řízení s ohledem na seznam investic a bude postupně poskytováno prostřednictvím příspěvků vyplácených do společného fondu zřízeného v rámci WBIF pro přijímání příspěvků dárců.
6. Toto financování nebude dostupné pro investice podporované ze společného fondu, dokud nebude přijato rozhodnutí uvedené v čl. 21 odst. 3.
7. Financování v rámci nástroje poskytnuté z úvěrů uvedených v čl. 6 odst. 5 tohoto nařízení bude zpřístupněno prostřednictvím rámce WBIF v rámci smlouvy o úvěru mezi Komisí a zeměmi, které jsou příjemci podpory, v souladu s čl. 17 odst. 2 tohoto nařízení. Dohromady pro všechny smlouvy o úvěru platí, že Komisi může být každý rok podáno nejvýše dvanáct žádostí o vyplacení podpory od správců společného fondu uvedených v čl. 12 odst. 2 tohoto nařízení. Investiční projekty a programy mohou obdržet podporu ze dvou zdrojů financování uvedených v odstavcích 2 a 3 čl. 6 tohoto nařízení, jakož i z jiných programů a nástrojů Unie, pouze pokud je tato podpora z různých zdrojů, programů a nástrojů doplňková a pokud nepokrývá tutéž nákladovou položku. Komise předloží u každého investičního projektu nebo programu operační radě WBIF posouzení, a to i posouzení týkající se součinnosti a doplňkovosti s jinými programy Unie, zejména s podporou poskytovanou podle nařízení (EU) 2021/1529, s cílem zabránit zdvojení pomoci a dvojímu financování.

Článek 20
Předběžné financování

1. Země, která je příjemcem podpory, může poté, co Komisi předloží program reforem, požádat o uvolnění předběžného financování ve výši až 7 % celkové částky předpokládané v rámci tohoto nástroje v souladu s čl. 6 odst. 4.
2. Komise může uvolnit požadované předběžné financování po přijetí prováděcího rozhodnutí uvedeného v článku 15 a poté, co vstoupí v platnost dohoda o nástroji uvedená v článku 9 a smlouva o úvěru uvedená v článku 17. Finanční prostředky budou uvolněny v souladu s čl. 21 odst. 3 první větou a s výhradou dodržení podmínek stanovených v článku 5.
3. Komise rozhodne o časovém rámci pro vyplacení předběžného financování, které může být vyplaceno v jedné nebo více tranších.

Článek 21
Posouzení splnění platebních podmínek, zadržování, snižování
a přerozdělování finančních prostředků, pravidla pro platby

1. Země, která je příjemcem podpory, dvakrát ročně předloží řádně odůvodněnou žádost o uvolnění finančních prostředků v případě splnění platebních podmínek souvisejících s kvantitativními a kvalitativními kroky stanovenými v programech reforem.

2. Komise bez zbytečného odkladu posoudí, zda země, která je příjemcem podpory, splnila podmínky stanovené v článku 5 a zásady financování stanovené v čl. 12 odst. 3 a zda uspokojivě splnila platební podmínky stanovené v prováděcím rozhodnutí Komise uvedeném v čl. 15 odst. 1. Uspokojivé splnění těchto platebních podmínek předpokládá, že země, která je příjemcem podpory, nezvrátila opatření týkající se týchž reforem, jejichž uspokojivého splnění dosáhl v předchozích rozhodnutích. Komisi mohou být nápomocni odborníci, včetně odborníků z členských států.
3. Pokud Komise provede kladné posouzení uspokojivého splnění všech příslušných podmínek, přijme bez zbytečného odkladu rozhodnutí povolující uvolnění finančních prostředků odpovídajících těmto podmínkám. Toto rozhodnutí v souladu s čl. 6 odst. 5 stanoví výši finančních prostředků, která bude poskytnuta jako finanční pomoc směřující přímo do státních pokladen zemí, které jsou příjemci podpory, a částku, která bude uvolněna prostřednictvím rámce WBIF. Pokud jde o tyto částky, rozhodnutí ustanovuje podmínku uvedenou v článku 12 pro výši finančních prostředků, která bude poskytnuta jako finanční pomoc směřující přímo do státních pokladen těchto zemí, a předběžné ověření uvedené v článku 12 pro částku, která bude uvolněna prostřednictvím rámce WBIF.
4. Pokud Komise provede záporné posouzení splnění jakýchkoli podmínek podle předběžného harmonogramu, bude uvolnění finančních prostředků odpovídajících těmto podmínkám zadrženo. Zadržené částky budou uvolněny až poté, co země, která je příjemcem podpory, v rámci následné žádosti o uvolnění finančních prostředků řádně odůvodní, že přijala nezbytná opatření k zajištění uspokojivého splnění odpovídajících podmínek.

5. Pokud Komise dospěje k závěru, že země, která je příjemcem podpory, nepřijala nezbytná opatření ve lhůtě 12 měsíců od počátečního záporného posouzení uvedeného v odstavci 4, sníží částku nevratné finanční podpory a úvěru poměrně k části odpovídající příslušným platebním podmínkám. Během prvního roku provádění platí lhůta v délce 24 měsíců, která se počítá od počátečního záporného posouzení uvedeného v odstavci 4. Daná země může předložit své připomínky do dvou měsíců od doby, kdy jí Komise sdělí své závěry.
6. Úroky z jakékoli částky odpovídající platebním podmínkám nesplněným do 31. prosince 2028 nenáleží zemím, které jsou příjemci podpory, a jsou zrušeny nebo se případně vyškrtnou z dostupné částky úvěrové podpory.
7. Komise může snížit částku nevratné finanční podpory, a to i započtením v souladu s článkem 102 finančního nařízení, nebo úvěru v případě zjištěných případů nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, které země, která je příjemcem podpory nenapravila, nebo vážných obav v souvislosti s nimi, nebo v případě závažného porušení povinností vyplývajících z dohod o nástroji nebo ze smluv o úvěru, a to i na základě informací poskytnutých úřadem OLAF nebo na základě zpráv Účetního dvora. Komise před přijetím jakéhokoli rozhodnutí o tomto snížení vyrozumí Evropský parlament a Radu.

8. Komise může rozhodnout, že přerozdělí jakoukoli částku sníženou podle odstavců 6 nebo 7 tohoto článku mezi ostatní země, které jsou příjemci podpory, tím, že změní prováděcí rozhodnutí uvedená v článku 15.
9. Pokud jde o část finančních prostředků z nástroje vyplacených jako finanční pomoc směřující přímo do státních pokladen zemí, které jsou příjemci podpory, odchylně od čl. 116 odst. 2 finančního nařízení, začíná platební lhůta uvedená v čl. 116 odst. 1 písm. a) finančního nařízení běžet ode dne sdělení rozhodnutí, jímž se povoluje vyplacení prostředků zemi, která je příjemcem podpory, podle odstavce 3 tohoto článku.
10. Ustanovení čl. 116 odst. 5 finančního nařízení se nepoužije na platby uskutečněné jako finanční pomoc směřující přímo do státních pokladen zemí, které jsou příjemci podpory, podle tohoto článku a článku 23 tohoto nařízení.
11. Platby nevratné finanční podpory a úvěrů podle tohoto článku se uskuteční v souladu s rozpočtovými přiděly, jak jsou stanoveny v rámci ročního rozpočtového procesu, respektive v závislosti na dostupných finančních prostředcích. Finanční prostředky se vyplácejí ve splátkách. Splátka může být vyplacena v jedné nebo více tranších.
12. Částka poskytnutá jako finanční pomoc směřující přímo do státních pokladen zemí, které jsou příjemci podpory, se vyplácí na základě rozhodnutí uvedeného v odstavci 3 v souladu se smlouvou o úvěru.

13. Platba podpory v jakékoli výši formou úvěrů, ať už směřující přímo do státních pokladen zemí, které jsou příjemci podpory, nebo prostřednictvím rámce WBIF, vyžaduje, aby daná země předložila žádost o platbu v podobě stanovené ve smlouvě o úvěru.
14. Částka poskytnutá prostřednictvím rámce WBIF se vyplácí na základě rozhodnutí uvedeného v odstavci 3 po podání žádosti o platbu uvedené v odstavci 13 a po obdržení žádosti o platbu od správců společného fondu zřízeného v rámci WBIF pro přijímání příspěvků dárců.

Článek 22

*Transparentnost ve vztahu k osobám a subjektům,
jimž jsou poskytovány finanční prostředky na provádění programů reforem*

1. Země, které jsou příjemci podpory, zveřejňují aktuální údaje o konečných příjemcích, kteří v období čtyř let dostávají finanční prostředky přesahující kumulativně ekvivalent 50 000 EUR na provádění reforem a investic v rámci tohoto nástroje.
2. V případě konečných příjemců uvedených v odstavci 1 se s náležitým zřetelem k požadavkům na důvěrnost a bezpečnost informací, a zejména na ochranu osobních údajů, zveřejní na internetových stránkách ve strojově čitelném formátu v pořadí podle celkové výše obdržených finančních prostředků tyto informace:
 - a) v případě právnických osob úplný oficiální název příjemce finančních prostředků a jeho identifikační číslo pro účely DPH nebo daňové identifikační číslo, je-li k dispozici, nebo jiný jedinečný identifikační kód stanovený právními předpisy, které se na danou právnickou osobu vztahují;

- b) v případě fyzických osob jméno a příjmení příjemce finančních prostředků;
 - c) částka, kterou příjemce obdržel, a reformy a investice v rámci programu reforem, k jejichž provádění tato částka přispívá.
3. Informace uvedené v odstavci 2 se nezveřejní, pokud by zveřejněním mohla být ohrožena práva a svobody dotčených konečných příjemců nebo by mohly být vážně poškozeny jejich obchodní zájmy. Tyto informace jsou zpřístupněny Komisi.
4. Země, které jsou příjemci podpory, předávají Komisi nejméně jednou ročně údaje o konečných příjemcích uvedených v odstavci 1 tohoto článku, a to elektronicky ve strojově čitelném formátu, který bude vymezen v dohodě o nástroji podle čl. 9 odst. 5 písm. k).

Kapitola IV

Ochrana finančních zájmů Unie

Článek 23

Ochrana finančních zájmů Unie

1. Při provádění nástroje přijmou Komise a země, které jsou příjemci podpory, veškerá vhodná opatření na ochranu finančních zájmů Unie, přičemž zohlední zásadu proporcionality a konkrétní podmínky, za nichž bude nástroj fungovat, podmínky stanovené v čl. 5 odst. 1 a podmínky stanovené ve zvláštních dohodách o nástroji, zejména pokud jde o předcházení podvodům, korupci, střetu zájmů a nesrovnalostem, jejich odhalování a nápravu, jakož i vyšetřování a stíhání trestných činů s dopadem na finanční prostředky poskytované v rámci nástroje. Každá země, která je příjemcem podpory, se zavazuje k pokroku směrem k účinným a efektivním řídicím a kontrolním systémům a zajistí, aby bylo možno získat zpět neoprávněně vyplacené nebo nesprávně použité částky.
2. Dohoda o nástroji stanoví následující povinnosti zemí, které jsou příjemci podpory:
 - a) pravidelně kontrolovat, zda poskytnuté finanční prostředky byly využity v souladu s platnými pravidly, zejména pokud jde o prevenci, odhalování a nápravu podvodů, korupce a střetu zájmů a nesrovnalostí;
 - b) chránit oznamovatele;

- c) přijmout vhodná opatření k prevenci, odhalování a nápravě podvodů, korupce, střetu zájmů a nesrovnalostí, vyšetřování a stíhání trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, odhalování a zamezení dvojího financování a provádění právní kroky k vymáhání neoprávněně získaných prostředků, a to i v souvislosti s případnými opatřeními pro provádění reforem a investičních projektů nebo programů v rámci programů reforem, a v příslušných případech neprodleně přijmout vhodná opatření k vyřízení žádostí podaných Úřadem evropského veřejného žalobce a příslušnými orgány členských států o vzájemnou právní pomoc ve věci trestných činů s dopadem na finanční prostředky poskytované v rámci nástroje;
- d) zajistit pro účely odstavce 1, zejména pro účely kontrol využívání finančních prostředků v souvislosti s prováděním reforem v rámci programů reforem, shromažďování odpovídajících údajů, včetně informací o skutečném vlastnictví, o osobách a subjektech, kterým jsou poskytovány finanční prostředky na provádění opatření programu reforem podle kapitoly III, a přístup k těmto údajům v souladu se zásadami Unie pro ochranu údajů a s platnými předpisy pro ochranu údajů;
- e) výslovně oprávnit Komisi, úřad OLAF, Účetní dvůr a případně Úřad evropského veřejného žalobce k výkonu jejich práv stanovených v článku 129 finančního nařízení.

3. Dohoda o nástroji rovněž stanoví právo Komise poměrně snížit podporu poskytovanou v rámci tohoto nástroje a získat zpět jakoukoli částku vynaloženou na splnění cílů tohoto nástroje nebo požádat o předčasné splacení úvěru v případech nesrovnalostí, podvodů, korupce a střetů zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, které nebyly zemí, která je příjemcem podpory, napraveny, nebo v případě závažného porušení povinnosti vyplývajících z těchto dohod. Při rozhodování o výši zpětného získání prostředků, snížení nebo předčasného splacení dodržuje Komise zásadu proporcionality a přihlíží k závažnosti podvodu, korupce nebo střetu zájmů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie či k závažnosti porušení povinnosti. Země, která je příjemcem podpory, dostane příležitost předložit své připomínky před tím, než se provede snížení nebo než je požádáno o předčasné splacení.
4. Osoby a subjekty vynakládající finanční prostředky v rámci nástroje neprodleně oznámí veškerá podezření na podvody, korupci, střet zájmů a nesrovnalosti poškozující nebo ohrožující finanční zájmy Unie Komisi a úřadu OLAF.

Článek 24

Úloha vnitřních systémů zemí, které jsou příjemci podpory, a jejich auditních orgánů

1. Pokud jde o část finančních prostředků z nástroje poskytnutých jako finanční pomoc, Komise se pro účely kontroly veřejných výdajů spoléhá na auditní orgány v každé zemi, která je příjemcem podpory. V příslušných případech se zapojí i koordinační služby pro boj proti podvodům jednotlivých zemí, které jsou příjemci podpory, zavedených v rámci nástroje předvstupní pomoci. Podle potřeby se Komise rovněž spoléhá na další demokratickou kontrolu podle čl. 4 odst. 8.

Programy reforem upřednostní v prvních letech provádění reformy týkající se kapitoly jednání 32, zejména v oblasti řízení veřejných financí a vnitřní kontroly, jakož i boje proti korupci, dále kapitol 23 a 24, zvláště pokud jde o soudnictví, korupci a organizovanou trestnou činnost, a kapitoly 8, především v oblasti kontroly státní podpory.

2. Země, které jsou příjemci podpory, neprodleně oznámí Komisi veškeré nesrovnalosti, včetně podvodů, které se staly předmětem prvotního odhalení ve správním nebo soudním řízení, a průběžně ji informuje o vývoji správních a právních řízení v souvislosti s těmito nesrovnalostmi. Tato hlášení se podávají elektronicky za použití systému pro řízení nesrovnalostí zřízeného Komisí.
3. Subjekty uvedené v odstavci 1 udržují pravidelný dialog s Účetním dvorem, úřadem OLAF a případně s Úřadem evropského veřejného žalobce.
4. Komise může provádět podrobné přezkumy systémů s ohledem na plnění rozpočtu zemí, které jsou příjemci podpory, na základě posouzení rizik a dialogu s auditními orgány a vydávat doporučení ke zlepšení těchto systémů.
5. Komise může přijímat doporučení zemí, které jsou příjemci podpory, ve všech případech, kdy příslušné orgány podle jejího názoru nepřijaly nezbytná opatření k prevenci, odhalování a nápravě podvodů, korupce, střetu zájmů a nesrovnalostí, které ovlivnily řádné finanční řízení výdajů financovaných v rámci nástroje, případně existuje závažné riziko, že by ho ovlivnit mohly, a ve všech případech, kdy zjistí nedostatky ovlivňující koncepci a fungování kontrolního systému zavedeného těmito orgány. Daná země tato doporučení provede nebo poskytne odůvodnění, proč tak neučinil.

Kapitola V

Monitorování, podávání zpráv a hodnocení

Článek 25

Monitorování a podávání zpráv

1. Komise sleduje provádění nástroje a měří dosažení cílů stanovených v článku 3.
Monitorování provádění probíhá cíleně a je přiměřené vzhledem k činnostem prováděným v rámci nástroje. Očekává se, že ukazatele uvedené v čl. 13 odst. 2 přispějí k monitorování nástroje ze strany Komise.
2. Dohoda o nástroji uvedená v článku 9 stanoví pravidla a podmínky, za nichž mají země, které jsou příjemci podpory, podávat zprávy Komisi pro účely odstavce 1 tohoto článku.
3. Komise předkládá Evropskému parlamentu a Radě výroční zprávu o pokroku při plnění cílů tohoto nařízení. Tato výroční zpráva se zabývá rovněž tím, zda nástroj působí v součinnosti s jinými programy Unie a zda se s nimi doplňuje, zejména s podporou poskytovanou podle nařízení (EU) 2021/1529, s cílem zabránit zdvojení pomoci a dvojímu financování. Výroční zpráva je dvakrát ročně doplněna prezentacemi o aktuálním stavu provádění nástroje.
4. Komise poskytuje výroční zprávu uvedenou v odstavci 3 výboru uvedenému v článku 31.

Článek 26

Srovnávací přehled výsledků nástroje

1. Komise vytvoří srovnávací přehled výsledků nástroje (dále jen „srovnávací přehled“), který bude zachycovat pokrok v provádění programů reforem zemí, které jsou příjemci podpory.
2. Komisi je svěřena pravomoc přijmout v souladu s článkem 30 akt v přenesené pravomoci, jímž doplní toto nařízení stanovením podrobných prvků srovnávacího přehledu s cílem zachytit pokrok při provádění nástroje podle odstavce 1 tohoto článku.
3. Srovnávací přehled je funkčně použitelný od 1. ledna 2025 a Komise jej dvakrát ročně aktualizuje. Srovnávací přehled se zveřejňuje na internetu.

Článek 27

Hodnocení nástroje

1. Komise po 31. prosinci 2027, nejpozději však do 31. prosince 2031, provede nezávislé hodnocení tohoto nařízení ex post. Toto hodnocení ex post posoudí příspěvek Unie k dosažení cílů tohoto nařízení.
2. Toto hodnocení ex post využívá zásady osvědčených postupů Výboru pro rozvojovou pomoc OECD a jeho účelem je stanovit, zda byly splněny dané cíle, a navrhnout doporučení pro zlepšení budoucích akcí.

3. Komise sdělí poznatky a závěry hodnocení ex post spolu se svými připomínkami a navazujícími opatřeními Evropskému parlamentu, Radě a členským státům. Toto hodnocení ex post může být na žádost Evropského parlamentu, Rady nebo členských států projednáno. Výsledky slouží jako podklad při přípravě budoucích programů a akcí a při přidělování zdrojů. Toto hodnocení ex post a navazující opatření se zveřejní.
4. Komise do procesu hodnocení financování z prostředků Unie podle tohoto nařízení ve vhodném rozsahu zapojí všechny relevantní zúčastněné strany, včetně příjemců, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti a regionálních a místních orgánů, a ve vhodných případech může usilovat o provedení společných hodnocení s členskými státy a jinými partnery s úzkým zapojením zemí, které jsou příjemci podpory.

Článek 28

Zprávy zemí, které jsou příjemci podpory, podávané v rámci hospodářského a finančního dialogu

Každá země, která je příjemcem podpory, podává jednou ročně v rámci hospodářského a finančního dialogu zprávu o pokroku dosaženém při plnění reformních úkolů na základě svého programu reform.

Článek 29

Dialog o nástroji pro reformy a růst pro země západního Balkánu

1. Komise pořádá alespoň dvakrát ročně dialog s příslušnými výbory Evropského parlamentu. Před každým dialogem Komise předloží Evropskému parlamentu písemné informace týkající se:
 - a) pokroku při provádění nástroje;
 - b) posouzení programů reforem;
 - c) hlavních závěrů zprávy uvedené v čl. 25 odst. 3;
 - d) postupů vyplácení plateb, případně zadržení a snížení plateb, včetně všech připomínek předložených k zajištění uspokojivého plnění podmínek; a
 - e) veškerých dalších záležitostí v souvislosti s prováděním nástroje.
2. Dialog uvedený v odstavci 1 může probíhat souběžně s geopolitickým dialogem na vysoké úrovni o NPP III, což umožní se náležitě věnovat jejich součinnosti a doplňkovosti.
3. Komise veškerá stanoviska vyjádřená v rámci dialogu o nástroji pro reformy a růst pro země západního Balkánu zohlední, a to včetně případných usnesení Evropského parlamentu.

Kapitola VI

Závěrečná ustanovení

Článek 30

Výkon přenesené pravomoci

1. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedená v člancích 18 a 26 je svěřena Komisi za podmínek stanovených v tomto článku.
2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedená v člancích 18 a 26 je svěřena Komisi na dobu pěti let od data vstupu tohoto nařízení v platnost. Komise vypracuje zprávu o přenesení pravomoci nejpozději devět měsíců před koncem tohoto pětiletého období. Přenesení pravomoci se automaticky prodlužuje o stejně dlouhá období, pokud Evropský parlament ani Rada nevysloví proti tomuto prodloužení námitku nejpozději tři měsíce před koncem každého z těchto období.
3. Evropský parlament nebo Rada mohou přenesení pravomoci uvedené v člancích 18 a 26 kdykoli zrušit. Rozhodnutím o zrušení se ukončuje přenesení pravomoci v něm určené. Rozhodnutí nabývá účinku prvním dnem po zveřejnění v *Úředním věstníku Evropské unie* nebo k pozdějšímu dni, který je v něm upřesněn. Nedotýká se platnosti žádných již platných aktů v přenesené pravomoci.

4. Před přijetím aktu v přenesené pravomoci Komise vede konzultace s odborníky jmenovanými jednotlivými členskými státy v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě o zdokonalení tvorby právních předpisů ze dne 13. dubna 2016.
5. Přijetí aktu v přenesené pravomoci Komise neprodleně oznámí současně Evropskému parlamentu a Radě.
6. Akt v přenesené pravomoci přijatý podle článků 18 a 26 vstoupí v platnost pouze tehdy, pokud proti němu Evropský parlament ani Rada nevysloví námitky ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy jim byl tento akt oznámen, nebo pokud Evropský parlament i Rada před uplynutím této lhůty informují Komisi o tom, že námitky nevysloví. Z podnětu Evropského parlamentu nebo Rady se tato lhůta prodlouží o jeden měsíc.

Článek 31

Postup projednávání ve výboru

1. Komisi je nápomocen výbor zřízený nařízením (EU) 2021/1529. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.
2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 5 nařízení (EU) č. 182/2011.

3. Pokud v případě prováděcích aktů uvedených v čl. 15 odst. 1 a v čl. 16 odst. 2 výbor nevydá žádné stanovisko, Komise navrhaný prováděcí akt nepřijme a použije se čl. 5 odst. 4 třetí pododstavec nařízení (EU) č. 182/2011.

Článek 32

Informování, komunikace a viditelnost

1. K zajištění viditelnosti financování z prostředků Unie provádí Komise komunikační činnosti pro finanční podporu plánovanou v programech reforem, mimo jiné prostřednictvím společných komunikačních činností se zeměmi, které jsou příjemci podpory. Komise případně zajistí, aby podpora v rámci tohoto nástroje byla uznána a bylo o ní informováno prostřednictvím prohlášení o financování. Akce financované prostřednictvím nástroje se provádějí v souladu s požadavky na komunikaci a viditelnost u vnějších akcí financovaných Uníí a dalšími příslušnými pokyny.
2. Příjemci finančních prostředků Unie aktivně uvádějí původ těchto prostředků a zajišťují jejich viditelnost, případně i vyobrazením loga Unie a uvedením vhodného prohlášení o financování ve znění „financováno Evropskou unií“, zejména při propagaci akcí a jejich výsledků, tím, že poskytují, ucelené, účinné a přiměřené informace různým cílovým skupinám, včetně sdělovacích prostředků a veřejnosti.
3. Informování, komunikace a propagace probíhají v přístupném formátu.

Článek 33
Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V ... dne ...

Za Evropský parlament
předsedkyně

Za Radu
předseda/předsedkyně

PŘÍLOHA

Metodika přidělování celkových zdrojů na jednotlivé země, které jsou příjemci podpory

Příděl pro jednotlivé země se vypočítá v následujících krocích na základě údajů za referenční rok:

krok 1: stanovení klíče pro přidělování prostředků podle počtu obyvatel, který se vypočte jako poměr počtu obyvatel každé země, která je příjemcem prostředků, k celkovému počtu obyvatel regionu západního Balkánu;

krok 2: stanovení klíče pro přidělování prostředků podle HDP, který se vypočte jako poměr průměrného HDP na obyvatele v regionu západního Balkánu k HDP na obyvatele jednotlivých zemí, které jsou příjemci podpory, vydělený součtem daných šesti poměrů;

krok 3: kombinace procentních vah každé země, která je příjemcem podpory, pro počet obyvatel v kroku 1 a HDP na obyvatele v kroku 2 s váhovým faktorem 60 % počtu obyvatel a 40 % HDP na obyvatele.